

4. Informació

4.40. Acords, resolucions i comunicacions dels òrgans del Parlament

Informe i conclusions de la Comissió d'Estudi del Treball Autònom

260-00001/12

INFORME I CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ

A la Mesa del Parlament

La Comissió d'Estudi del Treball Autònom, en la sessió tinguda el 20 de desembre de 2019, d'acord amb l'article 66.3 del Reglament del Parlament, ha aprovat l'informe següent:

Informe de la Comissió d'Estudi del Treball Autònom

1. Antecedents
 - 1.1. Acords parlamentaris
 - 1.2. Marc reglamentari
2. Composició de la Comissió
 - 2.1. Membres de la Mesa
 - 2.2. Membres de la Comissió
 - 2.3. Portaveus dels grups parlamentaris a la Comissió
3. Reunions de la Comissió
 - 3.1. Reunió de l'11 d'octubre de 2018
 - 3.2. Reunió del 15 de novembre de 2018
 - 3.3. Reunió del 18 de gener de 2019
 - 3.4. Reunió del 15 de febrer de 2019
 - 3.5. Reunió del 15 de març de 2019
 - 3.6. Reunió del 12 d'abril de 2019
 - 3.7. Reunió del 21 de juny de 2019
 - 3.8. Reunió del 27 de novembre de 2019
4. Pla de treball
 - Exposició de motius
 - Compareixents
 - Documentació
5. Documentació
 - 5.1. Documentació aportada pels compareixents
 - 5.2. Documentació de la Comissió d'Estudi de l'Emprenedoria i dels Autònoms de l'onzena legislatura
6. Propostes de conclusions presentades pels grups parlamentaris
 - 6.1. Propostes de conclusions presentades pel SP del Partit Popular de Catalunya (reg. 47040)
 - 6.2. Propostes de conclusions presentades pel GP Socialistes i Units per Avançar (reg. 48085)
 - 6.3. Propostes de conclusions presentades pel SP de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent (reg. 48607)
 - 6.4. Propostes de conclusions presentades pel GP de Ciutadans (reg. 48609)
 - 6.5. Propostes de conclusions presentades pel GP de Junts per Catalunya (reg. 48614)
 - 6.6. Propostes de conclusions presentades pel GP de Catalunya en Comú Podem (reg. 49176)
 - 6.7. Propostes de conclusions presentades pel GP Republicà (reg. 49404)
7. Conclusions
 1. Trets bàsics del treballador autònom
 - Recomanacions
 2. Marc competencial del treball autònom
 - Recomanacions
 3. Accés al finançament dels treballadors autònoms
 1. Finançament
 - Recomanacions
 2. Accés al crèdit de l'Institut Català de Finances
 - Recomanacions
 4. Cotització dels autònoms a la Seguretat Social
 - Recomanacions
 5. Mesures per a fer front a la problemàtica dels falsos autònoms
 - Recomanacions
 6. Inspecció de treball i prevenció de riscos laborals
 - Recomanacions

7. Mesures de reducció de les càrregues administratives
Recomanacions
8. Propostes de regulació i de modificació normativa
 1. Modificació del règim especial de treballadors autònoms
Recomanacions
 2. Adequació de les relacions economicolaborals entre treballadors i empreses en el marc de les plataformes digitals
Recomanacions
 3. El comerç autònom de venda ambulant
Recomanació
9. Emprenedoria i ocupació
Recomanacions
10. Mesures per a afrontar la morositat en el tràfic mercantil
Recomanacions
11. Mecanismes de segona oportunitat i mesures per a evitar situacions de vulnerabilitat
Recomanacions
12. Programa «Consolida't»
Recomanacions
13. Formació i autoocupació
Recomanacions
14. Consell Català del Treball Autònom
Recomanacions
15. Conciliació familiar i continuïtat de l'activitat
Recomanacions
16. Igualtat de gènere
Recomanacions

1. Antecedents

1.1. Acords parlamentaris

1.1.1. En la sessió del dia 4 de juliol de 2018 (DSPC-P 15), el Ple del Parlament de Catalunya va adoptar la Resolució 25/XII del Parlament de Catalunya, de creació de la Comissió d'Estudi del Treball Autònom (tram. 252-00012/12, presentada a iniciativa de tots els grups i subgrups parlamentaris).

Els termes en què es va aprovar l'esmentada proposta de resolució són els següents:

«Resolució 25/XII del Parlament de Catalunya, de creació de la Comissió d'Estudi del Treball Autònom

»El Parlament de Catalunya crea la Comissió d'Estudi del Treball Autònom (CETA).

»*Tipus de comissió*

»La comissió creada per aquesta resolució és una comissió d'estudi de les que regula l'article 66 del Reglament del Parlament.

»*Composició*

»La comissió és integrada per dos representants de cada grup parlamentari, d'acord amb el que estableix l'article 48 del Reglament del Parlament.

»*Objecte i treballs*

»L'objecte d'estudi de la comissió són les mesures i les polítiques que es poden impulsar per als treballadors autònoms i la proposta dels canvis legislatius necessaris per a abordar i millorar els problemes que puguin tenir aquests treballadors a Catalunya, amb el màxim afavoriment de llur desenvolupament i llur tasca, i de manera que es doni veu a aquest sector.

»Entre els treballs d'estudi que ha dur a terme la comissió hi ha, com a mínim, els següents:

»– La constitució del Consell Català del Treball Autònom, segons el Decret 18/2010, del 23 de febrer, d'aplicació a Catalunya de l'Estatut del treball autònom.

»– El marc normatiu del programa «Consolida't», amb altres vertebracions, orientat a garantir la supervivència dels projectes per compte propi a Catalunya.

»– L'estudi d'una possible dotació d'ajuts directes justificables a les persones autònomes amb risc d'exclusió social.

»– El desenvolupament d'ajuts a la contractació estable per a les persones més desfavorides i més grans de quaranta-cinc anys.

»– L'assegurament de la gestió adequada del fons de reserva per a la orientació i la inserció professionals dels treballadors autònoms beneficiaris de la prestació per cessament d'activitat.

»– La revisió de tots els sectors d'activitat econòmica per a l'estudi i l'impuls de millores a les problemàtiques col·lectives.

»– La implementació de programes d'ajuts en el pagament de les quotes per part dels autònoms que s'acullin o s'hagin aollit als incentius i les mesures estatals del treball autònom.

»– L'establiment de programes en llengües estrangeres, especialment l'anglès.

»– La posada en marxa de programes de relleu generacional.

»– La posada en marxa de programes de substitucions dels treballadors autònoms que estiguin de baixa per incapacitat temporal, per permisos de maternitat o paternitat o per accident laboral.

»– L'adopció de mesures i l'aplicació de les actualment disponibles per a evitar la utilització fraudulenta del règim especial de treballadors autònoms (RETA) en relacions de vinculació laboral.

»– La situació d'accés al crèdit mitjançant l'Institut Català de Finances dels treballadors autònoms i les possibles mesures facilitadores.

»– La situació d'accés a centres tecnològics per a desenvolupar o aprofitar projectes de recerca, desenvolupament i innovació (R+D+I).

»*Normes específiques de funcionament*

»La comissió se sotmet a les normes de funcionament que corresponen al règim general del Reglament del Parlament.

»*Sol·licitud de compareixença d'especialistes o tècnics*

»La comissió pot sol·licitar la compareixença d'experts d'acord amb el que estableix l'article 58 del Reglament del Parlament.

»*Termini per a assolir els objectius*

»La Comissió d'Estudi del Treball Autònom té una vigència indefinida.

»*Informe i conclusions finals i informes periòdics*

»La comissió, quan s'acabin els treballs d'estudi que té encomanats, ha d'elaborar un informe final i unes conclusions, que poden derivar, si escau, en la presentació, per acord de la mateixa comissió, de qualsevol dels tipus d'iniciativa parlamentària que estableix el Reglament del Parlament.

»Sens perjudici de la presentació de l'informe final, la comissió ha de redactar informes periòdics sobre els seus treballs al finiment de cadascun dels períodes de sessions parlamentaris.»

1.1.2. Els diversos grups, d'acord amb el que estableixen els articles 48 i 49 del Reglament del Parlament, van proposar la designació del president de la comissió d'estudi i dels diputats que n'havien de formar part, i ho van fer saber a la Mesa del Parlament (BOPC 140, del 3 d'agost de 2018, p. 30).

1.1.3. L'11 d'octubre de 2018, es va constituir la Comissió, d'acord amb l'article 47 del Reglament del Parlament, i es va ratificar el president, es van elegir el vicepresident i el secretari i es van comunicar al Ple aquests acords.

1.1.4. En la sessió del 15 de novembre de 2018, la Comissió va acordar que es reuniria el tercer divendres de cada mes, al matí.

1.2. Marc reglamentari

L'article 63 del Reglament del Parlament regula la creació de comissions específiques:

«1. El Ple del Parlament, a proposta de la Mesa o a iniciativa de dos grups parlamentaris o de la cinquena part dels membres del Parlament, pot acordar la constitució de comissions específiques, conformement a l'article 47.4 i 5.

»2. La proposta de creació de comissions específiques ha d'ésser tramitada pel mateix procediment que les propostes de resolució.

»3. Tant la proposta com l'acord de creació de comissions específiques han de determinar com a mínim:

»a) El tipus i la composició de la comissió que es crea.

»b) L'objecte concret de la comissió o el treball que se li encarrega i la seva finalitat, i també les possibles directrius a les quals la comissió ha d'acomodar el seu treball.

»c) Les normes específiques de funcionament, fins i tot, si escau, les excepcions sobre la composició de la Mesa i el règim general d'adopció d'acords i la possibilitat de facultar la Mesa del Parlament, a proposta de la Mesa de la comissió, per a desenvolupar aquestes normes, les quals han de respectar sempre els principis generals de funcionament de les comissions establerts per aquest reglament.

»d) La possibilitat d'incorporar-hi especialistes o tècnics perquè participin en els treballs i assisteixin a les reunions amb veu però sense vot.

»e) El termini per a cloure els treballs de la comissió i la possibilitat de lliurar informes provisionals al final de cada període de sessions.

»f) La possibilitat que els treballs de la comissió es reflecteixin en un informe, en un dictamen o en una proposta d'iniciativa parlamentària concreta.»

L'article 66 del Reglament del Parlament de Catalunya estableix la possibilitat de crear comissions d'estudi:

«1. Les comissions d'estudi tenen per objecte l'anàlisi de qualsevol assumpte que afecti la societat catalana i s'han de crear d'acord amb el procediment establert per l'article 63.1.

»2. Si l'acord de creació determina la incorporació d'especialistes en la matèria objecte d'estudi, el nombre d'aquests no pot ésser superior al nombre de diputats membres de la comissió.

»3. Les comissions d'estudi han d'elaborar un informe i unes conclusions, que s'han de publicar en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* i s'han de lliurar a la Mesa del Parlament, la qual, un cop escoltada la Junta de Portaveus, ha de decidir si en pren nota o si cal donar-los una tramitació específica.»

2. Composició de la Comissió

L'Acord de la Mesa del Parlament del 4 de setembre de 2018 (tram. 408-00009/12), publicat el 15 d'octubre de 2018 (BOPC 174, 59), va aprovar la composició de la Comissió d'Estudi del Treball Autònom en els termes següents:

«La Mesa del Parlament, en la sessió tinguda el 4 de setembre de 2018, d'acord amb la Junta de Portaveus i de conformitat amb l'article 48.1 del Reglament, ha acordat que la composició de la Comissió sigui de dos diputats per grup parlamentari, llevat del grup que en tingui la presidència, que en tindrà un més.»

2.1. Membres de la Mesa

La Mesa de la Comissió d'Estudi del Treball Autònom és formada pels membres següents:

a) President: Rafel Bruguera Batalla.

b) Vicepresident: José María Cano Navarro.

c) Secretari: Jordi Munell i Garcia.

2.2. Membres de la Comissió

Els membres de la Comissió d'Estudi del Treball Autònom són:

Grup Parlamentari de Ciutadans

Laura Vílchez Sánchez, que va ésser substituïda el 5 de juny de 2019 pel diputat Martí Pachamé Barrera

Grup Parlamentari de Junts per Catalunya

Eusebi Campdepadrós i Pucurull

Grup Parlamentari Republicà

Jordi Albert i Caballero

Eva Baró Ramos, que va ésser substituïda per la diputada Aurora Carbonell i Abella el 18 de desembre de 2019

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Pol Gibert Horcas

Eva Granados Galiano

Grup Parlamentari de Catalunya en Comú Podem

Jéssica Albiach Satorres

Yolanda López Fernández

Subgrup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

Vidal Aragonés Chicharro

Subgrup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya

Santi Rodríguez i Serra

La Comissió ha estat assistida per la lletrada Anna Casas i Gregorio, per l'assessora lingüística Núria Lucena Cayuela i pels gestors parlamentaris Glòria Gómez Royuela i Frederic Solé Ivern.

2.3. Portaveus dels grups parlamentaris a la Comissió

Els portaveus dels grups parlamentaris a la Comissió d'Estudi del Treball Autònom són:

Grup Parlamentari de Ciutadans

Laura Vílchez Sánchez, fins el 5 de juny de 2019, que va ésser substituïda pel diputat Martí Pachamé Barrera.

Grup Parlamentari de Junts per Catalunya

Eusebi Campdepadrós i Pucurull

Grup Parlamentari Republicà

Jordi Albert i Caballero

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Pol Gibert Horcas

Grup Parlamentari Catalunya en Comú Podem

Yolanda López Fernández

Subgrup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

Vidal Aragonés Chicharro

Subgrup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya

Santi Rodríguez i Serra

3. Reunions de la Comissió

3.1. Reunió de l'11 d'octubre de 2018

(DSPC-C 73/12)

Sessió constitutiva de la Comissió

- Composició de la Mesa de la Comissió (BOPC 140, del 3 d'agost de 2018, p. 30)
- Ratificació del president (art. 49.2 RPC), a proposta del GP Socialistes i Units per Avançar.
- Elecció del vicepresident o vicepresidenta, a proposta del GP de Ciutadans; i del secretari o secretària, a proposta del GP de Junts per Catalunya.

3.2. Reunió del 15 de novembre de 2018

(DSPC-C 109/12)

Aprovació del Pla de treball (394-00007/12)

Acord sobre les persones que han de compareixer en representació del professorat universitari de l'Àrea de Dret del Treball i de la Seguretat Social:

- Júlia López López, doctora en dret, catedràtica de Dret del Treball i de la Seguretat Social de la UPF.
- Carolina Gala Durán, doctora en Dret, catedràtica habilitada de Dret del Treball i de la Seguretat Social de la UAB.

3.3. Reunió del 18 de gener de 2019

(DSPC-C 158/12)

– Acord relatiu a la substitució d'un compareixent dins el Pla de treball: Josep Vidal i Fàbrega, director general d'Economia Social, el Tercer Sector, les Cooperatives i l'Autoempresa, en substitució de M. Àngels Pujols Muntada, secretària general del Consell de Relacions Laborals de Catalunya (tram. 357-00236/12)

Compareixences:

- Júlia López López, doctora en dret i catedràtica de Dret del Treball i de la Seguretat Social de la Universitat Pompeu Fabra (tram. 357-00229/12)
- Josep Ginesta i Vicente, secretari general de Treball, Afers Socials i Famílies, davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom (tram. 357-00231/12)
- Enric Vinaixa i Bonet, director general de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball, davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom (tram. 357-00232/12)
- Luz Bataller i Cifuentes, directora general de la Inspecció del Treball (tram. 357-00233/12)

3.4. Reunió del 15 de febrer de 2019

(DSPC-C 193/12)

Compareixences:

- Carolina Gala Durán, catedràtica de Dret del Treball i de la Seguretat Social, Universitat Autònoma de Barcelona (tram. 357-00230/12)
- Mercè Antònia Garau i Blanes, directora general del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC) (tram. 357-00234/12)
- Ariadna Rector Jordí, directora del Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya (tram. 357-00235/12)
- Norma Pujol i Farré, directora general de Joventut (tram. 357-00238/12)

3.5. Reunió del 15 de març de 2019

(DSPC-C 215/12)

Compareixences:

- Joan Santana Garcia, director del Gabinet Econòmic del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (tram. 357-00249/12)
- Javier Ibars Álvaro, director de Relacions Laborals de Foment del Treball (tram. 357-00244/12)

- Josep Vidal i Fàbrega, director general d'Economia Social, en substitució de M. Àngels Pujols Muntada (tram. 357-00236/12)
- Joan Ramon Ruiz i Nogueras, director general de Protecció Social (tram. 357-00237/12)
- Mireia Mata i Solsona, directora general d'Igualtat (tram. 357-00239/12)

3.6. Reunió del 12 d'abril de 2019

(DSPC-C 242/12)

Compareixences:

- José Martín Vives Abril, Tècnic de l'Àrea Externa d'UGT (tram. 357-00243/12)
- Carlos del Barrio Quesada, Secretari de Política sectorial i sostenibilitat (tram. 357-00242/12)
- Eloi Palà Ramos, president AIJEC (tram. 357-00253/12)
- Josep Cuscó Moyes, Responsable d'Autònoms d'UP, i Andreu Ferrer Taverna, Coordinador Tècnic d'Unió de Pagesos (tram. 357-00246/12)
- Francesc Xavier Vela i Bru, president nacional, i Iris Cabanes Guixalos, tècnica laboral de Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya (JARC) (tram. 357-00248/12)
- Francesc Salvà Catarineu, coordinador tècnic de l'Associació Agrària de Joves Agricultors (ASAJA) (tram. 357-00247/12)

3.7. Reunió del 21 de juny de 2019

(DSPC-C 287/12)

- Acord sobre l'obertura del termini per a la presentació de les conclusions, que el president comunica que ha de finir el 30 de setembre.

Compareixences:

- Josep-Ramon Sanromà Celma, conseller delegat de l'Institut Català de Finances (tram. 357-00240/12)
- Sandra Zapatero, presidenta de la Confederació de Treballadors Autònoms de Catalunya (CTAC) (tram. 357-00241/12)
- Miquel Camps, president d'Autònoms de PIMEC (Patronal de la Petita i Mitjana Empresa de Catalunya) (tram. 357-00245/12)
- Simón Montero, president, i Pedro Aguilera, gerent, de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya (FAGIC) (tram. 357-00250/12)
- Oscar Tamarit, fundador i president, i Trinitat Pujol, fundadora i secretària general, de l'Associació de Professionals Autònoms i Empresaris (tram. 357-00251/12)
- Luis Farré Rajau, president, i Javier Sanchiz Boch, advocat, de l'Associació d'Autònoms Dones i Homes Emprenedors de Catalunya Segle XXI (tram. 357-00252/12)

3.8. Reunió del 27 de novembre de 2019

- Acord de la Mesa i els portaveus de la Comissió sobre l'organització dels treballs per a aprovar les conclusions a partir de les propostes harmonitzades en funció dels àmbits materials.

3.9. Reunió del 20 de desembre de 2019

- Aprovació de l'Informe i les conclusions i proposta per a demanar a la Mesa que, per acord de la Junta de Portaveus, n'acordi la tramitació al Ple per al debat i l'aprovació final.

4. Pla de treball

La Comissió d'Estudi del Treball Autònom, en la sessió del 15 de novembre de 2018, va aprovar per unanimitat el següent pla de treball, presentat a la Comissió, el 8 de novembre de 2018, pels portaveus dels grups parlamentaris Laura Vílchez Sánchez, del GP de Ciutadans; Eusebi Campdepadrós i Pucurull, del GP de Junts per Catalunya; Jordi Albert i Caballero, del GP Republicà; Eva Granados Galiano,

del GP Socialistes i Units per Avançar; Yolanda López Fernández, del GP de Catalunya en Comú Podem; Vidal Aragonés Chicharro, del SP de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent, i Santi Rodríguez i Serra, del SP del Partit Popular de Catalunya (tram. 394-00007/12):

Exposició de motius

Els treballadors autònoms representen un 21% de la població activa a Catalunya, un 68% dels quals són persones físiques. La població activa que s'acull al règim especial del treball autònom és de 552.487 persones. Respecte al desembre del 2016, al desembre del 2017 només es van incorporar 198 actius més, la qual cosa significa que el creixement interanual del treball autònom a Catalunya fou molt moderat.

El col·lectiu de treballadors autònoms continua reivindicant un espai amb el Govern de la Generalitat on poder debatre mesures específiques per al sector. Cal estudiar i avaluar les mesures que s'apliquen actualment al col·lectiu, amb l'objectiu de plantejar noves propostes que permetin de consolidar, regular i millorar-ne les condicions.

El col·lectiu dels treballadors autònoms ha d'ésser una prioritat de la política econòmica del Govern, atesos el pes específic i la importància del col·lectiu en l'economia. En conseqüència, aquesta comissió d'estudi ha d'avaluar la situació del col·lectiu i recomanar les mesures necessàries per a millorar-ne les condicions de treball, i facilitar-ne, així, l'impuls polític posterior per a aplicar-les.

Per tot el que s'ha exposat anteriorment, s'ha constituït la Comissió d'Estudi per al Treball Autònom del Parlament de Catalunya amb l'objectiu d'analitzar les mesures i les polítiques que es poden impulsar i la proposta dels canvis legislatius necessaris per a abordar els problemes dels treballadors autònoms a Catalunya, i extreure'n propostes de millora a partir de l'anàlisi de:

- La constitució del Consell Català del Treball Autònom, segons el Decret 18/2010, del 23 de febrer, d'aplicació a Catalunya de l'Estatut del treball autònom.
- El marc normatiu del programa «Consolida't», amb altres vertebracions, orientat a garantir la supervivència dels projectes per compte propi a Catalunya.
- L'estudi d'una possible dotació d'ajuts directes justificables als autònoms amb risc d'exclusió social.
- El desenvolupament d'ajuts a la contractació estable per a les persones més desfavorides i més grans de quaranta-cinc anys.
- L'assegurament de la gestió adequada del fons de reserva per a l'orientació i la inserció professionals dels treballadors autònoms beneficiaris de la prestació per cessament d'activitat.
- La revisió de tots els sectors d'activitat econòmica per a l'estudi i l'impuls de millores davant les problemàtiques col·lectives.
- La implementació de programes d'ajuts en el pagament de les quotes per part dels autònoms que s'acullin o s'hagin acollit als incentius i les mesures estatals del treball autònom.
- L'establiment de programes en llengües estrangeres, especialment l'anglès.
- La posada en marxa de programes de relleu generacional.
- La posada en marxa de programes de substitucions dels treballadors autònoms que estiguin en situació d'incapacitat temporal, per prestacions de maternitat o paternitat o per accident de treball.
- L'adopció de mesures i l'aplicació de les actualment disponibles per a evitar la utilització fraudulenta del règim especial de treballadors autònoms (RETA) en relacions de vinculació laboral.
- La situació d'accés al crèdit mitjançant l'Institut Català de Finances dels treballadors autònoms i les possibles mesures facilitadores.
- La situació d'accés a centres tecnològics per a desenvolupar o aprofitar projectes de recerca, desenvolupament i innovació (R+D+I).

Compareixents

- Professorat universitari de l'àmbit del dret del treball i de la seguretat social
- Josep Ginesta i Vicente, secretari general de Treball, Afers Socials i Famílies
- Enric Vinaixa i Bonet, director general de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball
- M. Luz Bataller i Cifuentes, directora general de la Inspecció de Treball
- Mercè Antònia Garau i Blanes, directora general del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC)
- Ariadna Rectoret Jordi, directora del Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya
- M. Àngels Pujols Muntada, secretària general del Consell de Relacions Laborals de Catalunya
- Joan Ramon Ruiz i Nogueras, director general de Protecció Social
- Norma Pujol i Farré, directora general de Joventut
- Mireia Mata i Solsona, directora general d'Igualtat
- Una representació de l'Institut Català de Finances
- Una representació de la Confederació de Treballadors Autònoms de Catalunya (CTAC)
- Una representació de Comissions Obreres (CCOO)
- Una representació de la Unió General de Treballadors (UGT)
- Una representació de Foment del Treball
- Una representació de Pimec
- Una representació d'Unió de Pagesos
- Una representació de l'Associació Agrària de Joves Agricultors (ASAJA)
- Una representació de Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya (JARC)
- Responsable de la memòria d'autònoms elaborada pel Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (CTESC)
- Una representació de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya (FAGIC)
- Una representació de l'Associació de Professionals Autònoms i Empresaris (APAE)
- Una representació de l'Associació d'Autònoms Dones i Homes Emprenedors de Catalunya Segle XXI (ADHEC)
- Una representació de Joves Empresaris de Catalunya (AIJEC)

Documentació

Es decideix anar-ne sol·licitant i incorporant a la Comissió a mesura que n'avançin els treballs.

Es decideix sol·licitar per carta a Anna Mercadé, directora de l'Observatori Dona, Empresa i Economia de la Cambra de Comerç de Barcelona, i a Pere Condom, director del programa «Catalunya emprèn», l'ampliació de la informació que van donar en llur compareixença a la Comissió d'Estudi de l'Emprenedoria i dels Autònoms de l'onzena legislatura.

5. Documentació

5.1. Documentació aportada pels compareixents

Tres de les entitats compareixents a la Comissió han fet servir fitxers PowerPoint per a fer llur exposició. Aquestes entitats són les següents:

- Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya Barcelona (CTESC), que va comparèixer el 15 de març de 2019.
- Institut Català de Finances (ICF), que va comparèixer el 21 de juny de 2019.
- Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya (FAGIC), que va comparèixer el 21 de juny de 2019.

Els fitxers en PowerPoint es poden consultar a l'Arxiu del Parlament.

5.2. Documentació de la Comissió d'Estudi de l'Emprenedoria i dels Autònoms de l'onzena legislatura

A la darrera sessió de la CETA, celebrada el dia 21 de juny de 2019, es va acordar que, tal com consta en el Pla de treball de la Comissió, s'enviaria una carta a la directora de l'Observatori Dona, Empresa i Economia de la Cambra de Comerç de Barcelona i al director del programa «Catalunya emprèn», que van comparèixer el 6 de juliol de 2017 a la Comissió d'Estudi de l'Emprenedoria i dels Autònoms de l'onzena legislatura, perquè poguessin ampliar per escrit la informació que van donar en les compareixences respectives, i per a sol·licitar-ne la conformitat a incorporar el contingut d'aquestes compareixences en els treballs de la Comissió d'Estudi del Treball Autònom.

Anna Mercadé, directora de l'Observatori Dona, Empresa i Economia, va mostrar la seva conformitat, per la qual cosa la seva intervenció forma part dels documents de treball dels membres de la Comissió.

La transcripció de la compareixença d'Anna Mercadé a la Comissió d'Estudi de l'Emprenedoria i dels Autònoms de l'onzena legislatura és en el diari de sessions DSPC-C 485, del 6 de juliol de 2017, p. 29.

6. Propostes de conclusions presentades pels grups parlamentaris

6.1. Propostes de conclusions presentades pel Subgrup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya (reg. 47040)

Conclusió 1. La figura del treball autònom

La figura del treballador autònom ha variat molt substancialment al llarg dels anys. Si bé durant el segle passat s'assimilava el treballador autònom a activitats de reduïda dimensió, que no requerien grans inversions i es limitava a activitats com ara l'agricultura, l'artesania o el petit comerç, és una figura que ha anat evolucionant fruit de nous models organitzatius i del desenvolupament de les tecnologies de la informació constituint una opció per a moltes persones que opten per l'autoocupació. Així a l'actualitat a més del treballador autònom tradicional citat, podem trobar emprenedors de noves activitats econòmiques o professionals, socis treballadors de cooperatives i societats laborals, o el que s'ha nomenat autònom dependent.

La importància del col·lectiu és múltiple per quan constitueix una alternativa al treball per compte aliè tot aprofitant les capacitats del propi treballador per desenvolupar una tasca empresarial en benefici propi, permet desenvolupar noves activitats econòmiques i la generació d'ocupació, a més de la autoocupació.

Però el sector no està exempt de riscos ja que en tractar-se de micro empreses sovint creades amb el propi patrimoni i sense grans suports externs, són figures febles tant pel que fa a la necessitat de coneixements més enllà del propi sector d'activitat, com ara els inherents a l'activitat empresarial, com per la dificultat d'accés a recursos financers aliens.

Finalment, en tractar-se el treball autònom d'un règim especial de Seguretat Social amb característiques diferents i particulars del règim general, és vist per algunes empreses com una via per abaratir costos i evitar vincles laborals, tot provocant una deslaborització de la relació d'ocupació amb conseqüències socials.

Conclusió 2. Marc competencial

El treball autònom és un règim especial de Seguretat Social, així el marc competencial dissenyat per l'ordenament constitucional, atribueix a l'Estat la competència exclusiva en legislació laboral (art. 149.1.7 CE) i en legislació bàsica i règim econòmic de la Seguretat Social (art. 149.1.17 CE).

D'altra banda, la Generalitat de Catalunya té competència en el foment del desenvolupament econòmic (art. 148.1.13 CE), en cooperatives i economia social (art. 124 EAC), en promoció de l'activitat econòmica (art. 152.1 EAC) i en treball i relacions

laborals (art. 170 EAC), particularment en relacions laborals i condicions de treball (art. 170.1.a) EAC), en polítiques actives d'ocupació (art. 170.1.b) EAC), en prevenció de riscos laborals i seguretat i salut en el treball (art. 170.1.g) EAC).

Així, hi ha aspectes fonamentals que millorar el treball autònom que són competència de la Generalitat de Catalunya, i així queden recollides en aquestes conclusions. Tanmateix, cal avaluar altres aspectes que, sent competència de l'Estat, correspon a altres institucions el seu abordatge, sense perjudici de la capacitat d'iniciativa del Parlament de Catalunya, en relació a la legislació de l'Estat.

Conclusió 3. Consell Català del Treball Autònom

La Llei de l'Estat 20/2007 de l'Estatut del treball autònom estableix que les comunitats poden constituir consells consultius en matèria socioeconòmica i professional del treball autònom.

D'acord amb aquesta, el Decret 18/2010 de 23 de febrer d'aplicació a Catalunya de l'Estatut del treball autònom, entre d'altres crea el Consell del treball autònom de Catalunya com a òrgan de consulta en matèria socioeconòmica i professional del treball autònom. La constitució del Consell s'estableix a la Disposició transitòria pel mateix moment d'entrada en vigor del Decret, es a dir, el 13 de març de 2010.

Les funcions del Consell són:

- a) Emetre el seu parer amb caràcter facultatiu sobre els avantprojectes de llei o projectes de decret que incideixin sobre el treball autònom.
- b) Elaborar propostes i/o informes, incorporant la perspectiva de gènere i de les dones, en relació amb les línies d'actuació en matèria de treball autònom.
- c) Participar en el Consell del Treball Autònom estatal a través d'un representant nomenat pel Consell.

Després d'anys de bloqueig de la constitució del consell arran d'un conflicte de representativitat judicialitzat, durant la Comissió es coneixen alguns avenços i el passat 26 de juliol de 2019 finalment s'ha constituït el Consell amb 15 membres: quatre d'organitzacions socials més representatives (UGT i CCOO), quatre d'organitzacions empresarials (PIMEC i Foment) i tres d'organitzacions específiques d'autònoms (PIMEC autònoms, Unió de Treballadors Autònoms de Catalunya-CTAC– i Autònoms de Catalunya –AUTCAT-), que amb quatre representants de l'Administració de la Generalitat i el Conseller competent en la matèria completen la composició del Consell.

Conclusió 4. Formació

Entre els nombrosos programes de formació disponibles, molts d'ells de caràcter sectorial i genèrics, en trobem només un que per les seves característiques van adreçats a cobrir necessitats dels treballadors autònoms, no pel sector d'activitat en el que treballen si no per les especials característiques del treball autònom.

La formació és important, tant per l'àmbit sectorial en el que l'autònom desenvolupa la seva activitat, com pel que representa ser autònom, i del que representa ser autònom ocupador: a més formació, menys risc de fracàs. En conseqüència les accions formatives en aquest àmbit són importants i rellevants per tal de dotar del coneixement necessari els autònoms per tal que les decisions que adoptin siguin les més adequades per garantir un progrés adequat de l'activitat empresa.

Conclusió 5. Programa Consolida't

El programa «Consolida't» ve a cobrir la oferta des de l'àmbit públic la formació en determinats aspectes rellevants per treballadors autònoms ofereix assessorament i acompanyament per identificar oportunitats de millora, aportar coneixements eines i recursos i afavoreix espais de col·laboració i intercanvi.

El programa inclou aspectes com ara fiscals, comptables (compte de resultats) i tresoreria, i píndoles sobre gestió econòmica, aspectes jurídics, gestió comercial,

màrqueting digital i comunicació, gestió del temps, creixement personal i sessions de networking.

No obstant, es detecten febleses en el programa: la limitació a autònoms amb més de sis mesos d'antiguitat, l'absència de formació en gestió financera, en gestió de recursos humans, en prevenció de riscos laborals, o en l'accés a mecanismes de finançament, fa pensar que és possible millorar aquest programa.

Tot i que el Departament afirma que la dotació pressupostària del programa –900.000 € el 2019– és suficient per quan hi ha menys peticions que places, es considera oportú una revisió dels continguts i del format per tal de poder donar resposta a un ventall més ampli de necessitats, a un nombre més gran d'autònoms, i obtenir millors resultats de consolidació de projectes d'autoocupació i empresarials. Així, esdevé necessari un replantejament del programa que el faci més atractiu i complet, que n'incrementi la utilitat i també la demanda. En aquest escenari serà necessari incrementar la dotació pressupostària.

Conclusió 6. Autònoms en risc d'exclusió social

En la mesura en la que el treballador autònom inverteix i respon de responsabilitats amb el seu patrimoni, un rendiment insuficient de l'activitat pot comportar riscos importants d'exclusió sense que hi hagi mecanismes que permetin readreçar situacions de vulnerabilitat.

La creació d'ajuts específics per a treballadors autònoms que acreditin trobar-se en aquestes circumstàncies amb dades objectivables, per exemple amb rendiments inferiors al salari mínim interprofessional, i amb projectes que també objectivament, es demostrin viables, poden permetre consolidar l'activitat, evitar el tancament, i evitar una situació d'exclusió a l'autònom.

D'altra banda, la Llei de l'Estat 25/2015 de mecanisme de segona oportunitat, reducció de la càrrega financera i altres mesures d'ordre social, permet, en casos extrems, facilitar una segona oportunitat a les persones que, havent iniciat una autoocupació no els ha funcionat adequadament, no obstant hi ha aspectes d'aquesta llei que podrien millorar com ara la no inclusió dels deutes amb les institucions públiques, o l'exigència d'un procés concursal que sovint s'escapa de les possibilitats de l'autònom, quan un procés de negociació extrajudicial amb arbitratge podria constituir una alternativa vàlida.

També es consideraria oportú establir mecanismes de finançament específics per a la constitució i creació de nous projectes per a persones majors de 45 anys, quina ocupabilitat en el mercat laboral pot ser difícil, però amb la iniciativa per engegar un projecte d'autoocupació.

Conclusió 7. Accés al crèdit de l'Institut Català de Finances

A l'actualitat, l'Institut Català de Finances només té una línia de suport financer adreçat als autònoms, es tracta de la línia ICF Avalis per a pimes i autònoms que consisteix en préstecs amb garantia per a inversió o necessitats de circulat. L'import mínim és de 25.000 € i el màxim de 250.000 €. Sense cap mena de dubte el límit inferior suposa una barrera d'entrada important a aquest línia, ja que queda lluny de les necessitats d'un nombre important de possibles beneficiaris, així la reducció d'aquest topall inferior hauria de facilitar l'accés a aquest mecanisme de finançament a un nombre més important d'autònoms.

El 20 de desembre de 2018 es va cloure el programa ICF Línia Emprenedors, Autònoms i Comerços que consistia en una línia de préstecs o leasing per a autònoms, microempreses o comerços per finançar projectes de inversió o de circulat. Per a autònoms, mínim 15.000 €, per a Pimes, mínim de 25.000 €. En ambdós casos el màxim era de 100.000 €. En aquest cas, es considera necessari la recuperació d'aquest programa de manera que s'ampliïn les possibilitats de finançament per autònoms, tenim en compte també la consideració anterior sobre els límits inferiors.

També es considera oportú demanar a l'Institut Català de Finances que inclogui en el seu informe anual dades més concretes de finançament a autònoms amb l'objecte de poder fer els diagnòstics més adequats.

Conclusió 8. Simplificació administrativa

La Llei 16/2015 de simplificació de la activitat administrativa de l'Administració del Govern de la Generalitat i dels Governos locals de Catalunya gaudeix d'una bona valoració, especialment per la posada en marxa de la finestreta única empresarial, però tot i que són els ajuntaments que la han implementada en queden alguns pendents, entre els quals, el més important, Barcelona.

Per tant, resulta necessari acabar d'implementar la finestreta única empresarial prevista a la Llei 16/2015, a la resta de municipis catalans, i molt particularment a la ciutat de Barcelona.

Conclusió 9. Cobertura social

Les característiques especials del règim de cotització dels autònoms, deixa al seu criteri el nivell de cotització, que molt sovint s'estableix en el mínim exigint la qual cosa repercuteix en un molt baix nivell de les prestacions que perceben. Una possible solució a aquesta situació passaria per fixar un nivell de cotització que fora proporcional als rendiments nets obtinguts de l'activitat, el que permetria incrementar la protecció social dels autònoms, al temps que incrementar la recaptació per cotitzacions de la seguretat social.

També, valorant positivament l'establiment d'una tarifa plana per als nous emprenedors, es constata un elevat nombre de fracassos un cop acabades les ajudes, pel que seria convenient vincular la tarifa plana a plans de viabilitat que permetin millorar la supervivència dels nous autònoms un cop esgotat el termini d'aplicació de la tarifa plana.

Conclusió 10. Morositat

Els impagaments i la morositat es troba entre les principals causes de tancaments d'activitats, especialment en els casos de PIMES i autònoms, amb majors dificultats d'obtenir muscle financer que permeti suportar els costos que poden representar impagaments.

La Llei de l'Estat, 15/2010 estableix uns terminis màxims de pagament en les operacions comercials a comptar a partir de l'entrega de productes o de la prestació de serveis. Si bé en línies generals, a partir de la llei, especialment de la fixació de terminis el 2013, la morositat s'ha reduït continua sent necessari rebaixar encara més el terminis reals, pel que es consideraria adequat modificar a l'alça el règim sancionador.

Conclusió 11. Ús fraudulent del règim especial d'autònoms

Les diferents característiques del règim especial dels treballadors autònoms del règim general, ha propiciat al llarg dels anys un ús fraudulent d'aquest règim en perjudici del propi treballador, no obstant la determinació del que és una relació mercantil o el que és una relació laboral no és una tasca senzilla per no ser estrictament parametritzable i requereix una anàlisi exhaustiva de cada cas.

Es aquest sentit la inspecció de treball realitza una tasca important en detectar les casuístiques que es van donant, que no sempre van acompanyades de la literalitat de la legislació, i per tant tampoc de les resolucions judicials. En aquest sentit cal anar adaptant les lleis per fer més efectiva la lluita contra el frau en aquest àmbit, i també reforçar els mitjans humans de la inspecció de treball per abordar amb eficiència aquestes situacions.

6.2. Propostes de conclusions presentades pel Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar (reg. 48085)

Millora de la tramitació administrativa

1. Implementar la Finestreta Única Empresarial (FUE) en els ens locals on encara no s'ha desenvolupat, donat el bon resultat que està procurant en les administracions integrades dins la FUE.

Finançament

2. Facilitar l'accés al finançament dels i les treballadors autònoms adequant-lo a les necessitats reals, sobretot respecte les quanties de capital mínim establert en les diferents línies de finançament.

3. La millora de les línies de finançament, tant per inversió com per circulat, ja sigui a través de programes públics o bé a través d'entitats privades, tant per a les etapes inicials com per les de consolidació.

4. Reformular la línia ICF específica per a autònoms per adequar el llindar mínim a les necessitats reals.

5. La millora de l'accés a la informació del col·lectiu d'autònoms sobre les diverses possibilitats de finançament que s'ofereixen, incloses les de l'economia social mitjançant entitats de finances ètiques

Collectius vulnerables

6. Establir una via de finançament destinada als majors de 45 anys, amb especial atenció a aquelles persones amb dificultat d'inserció laboral, amb l'objectiu de constituir-se i consolidar-se com a treballadors autònoms.

7. Restablir i dotar els ajuts als autònoms per a la contractació de joves dins del Programa de Garantia Juvenil.

8. Estudiar la possibilitat d'establir i dotar una línia d'ajuts orientada a aquelles persones més desfavorides, els rendiments dels quals no arriben a l'SMI anual, per ajudar a la consolidació de la seva activitat.

Segona oportunitat

9. Estudiar l'adequació de la Llei de segona oportunitat per tal de facilitar que els treballadors autònoms s'hi puguin acollir amb major facilitat, incloent tant els deutes privats com els públics.

10. Impulsar que els treballadors autònoms puguin acollir-se a una negociació extrajudicial amb arbitratge com a alternativa al concurs de creditors.

11. Estudiar possibles modificacions de la Llei de prestació de cessament de l'activitat del treball autònom per reduir el nombre de peticions rebutjades.

Formació

12. Analitzar, amb els agents socials, les necessitats formatives dels nous autònoms i dels que necessiten actualitzar-se per fer front a les noves realitats del mercat de treball.

13. Repensar l'accés als programes formatius, tenint en compte els horaris i disponibilitat d'autònoms que poden no tenir cap treballador/a.

Participació i diàleg social

14. Estudiar que el Consell Català del Treball Autònom se li atribueixi la competència de fer el seguiment dels ajuts i programes de suport al treball autònom impulsats pel món local.

Inspecció de treball i riscos laborals

15. Dotar de recursos suficients a la Inspecció de Treball per tal de combatre situacions de competència deslleial o de falsos autònoms, entre altres.

16. Potenciar les accions de sensibilització en matèria de prevenció de riscos laborals als treballadors autònoms

17. Estudiar la modificació del reglament TRADE per tal de millorar els mecanismes de control i coordinació entre administracions, i evitar que aquesta figura encobreixi una mercantilització de les relacions laborals.

6.3. Propostes de conclusions presentades pel Subgrup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent (reg. 48607)

Per intentar veure la magnitud del que estem parlant des d'un punt de vista quantitatiu ens hem d'aproximar a les dades sobre autònoms al nostre país, així com a alguna dada que ens permet fer anàlisi compartiu. Al respecte la compareixença del Secretari General de Treball ens trasllada la realitat quantitativa a Catalunya dels autònoms:

«En aquests moments, a Catalunya tenim 552.541 treballadors autònoms. Això significa el 16,3 per cent de tots els afiliats a la seguretat social, eh?, que en aquests moments està cap als 3,4 milions de persones. D'aquests 552.000 treballadors autònoms, el 60 per cent, 325.000, són autònoms persones físiques; la resta no són autònoms persones físiques.

[...]

»A Catalunya tenim menys afiliació d'autònoms, o tenim menys autònoms que els que té l'Estat: aquí els deia 16,3, al conjunt d'Espanya és del 17,2. És un col·lectiu força masculinitzat: el 65 per cent dels autònoms de Catalunya són homes. Segurament també té a veure amb aquella lògica de les bretxes que hi han, o sostres de vidre, que en diem a vegades, en el mercat de treball entre gèneres; en el cas dels autònoms també hi és, i segurament circula cap a la igualtat amb una velocitat diferent de la que ha fet el marc laboral, on també hi han hagut normes molt més proteccionistes, o que intenten ser més proteccionistes, i que han afavorit que hi hagi un trànsit més ràpid cap a la igualtat, eh?

»El 77 per cent treballa en el sector serveis i, per tant, és una dada prou indicativa. I a més a més –dada important–, el 86 per cent cotitza amb la base mínima a la seguretat social; greu problema, eh? Quan els parlava dels problemes que tenim amb la protecció social és que la majoria cotitzen pel mínim, paguen la quota mínima, i això fa que després també tinguin dret a prestacions socials, doncs, molt més baixes.

»Abans es parlava dels «trades», eh? A Catalunya, identificats, o declarats com a tal, tenim 1.952 «trades»; dels 552.000 autònoms, només 1.952 «trades» declarats, altra cosa és que ho siguin i no ho sàpiguen, o que ho siguin i no ho vulguin declarar, que això seria una altra qüestió diferent.

[...]

Únicament amb aquestes dades hauríem de ser conscients de la importància de la qüestió que estem tractant en la present Comissió d'Estudi.

Si bé l'objecte de la Comissió d'Estudi del Treball Autònom és el treball autònom una de les primeres qüestions que hem pogut veure entre els compareixents és la construcció a través de la figura del treball autònom realitats que es amb la relació laboral.

Ens trobem davant de prestació de treball amb totes les notes de laboralitat que es formalitza com si fos una relació de treball autònom. Hem d'entendre que això no és una discussió sobre un suposat incorrecte enquadrament sinó una estratègica fraudulenta contra els drets dels treballadors i les treballadores i les obligacions respecte l'Estat. A la vegada respon a la voluntat de rebaixar costos del treball i debilitar els drets dels treballadors i treballadores negant el reconeixement de laboralitat.

Proposta interessant amb la que ens il·lustrava la Dra. Carolina Gala Duran en relació amb falsos autònoms de les mal anomenades «plataformes»: construir relacions laborals especials. Per aquest subgrup parlamentari no es dona cap característica especial per regular fora de la relació laboral comuna, únicament ho veuríem com una possibilitat si els hi reconegués més drets i més garanties.

Històricament, i cíclicament de manera més intensiva, hi ha un intent de fugida del Dret del Treball, construir formalment realitats no sotmeses a les normes que regulen la relació laboral, si bé això també pot venir condicionat per les polítiques d'ocupació que s'estableixen des del poder polític, des del legislatiu. Al respecte la Doctora Julia López ens va manifestar:

«Yo creo que el análisis del tema de los trabajadores autónomos y en general del trabajo autónomo nos obliga a hacer una reflexión previa desde el Parlament, o para ser útiles al Parlament de Catalunya, de qué modelo de empleo queremos tener en Cataluña. ¿Queremos tener un modelo de empleo basado en la contratación por cuenta ajena, que sería el artículo 1 del Estatuto de los trabajadores? ¿Queremos tener un modelo de emprendimiento, de trabajadores autónomos, algunos empleadores y otros no empleadores? ¿O queremos tener un modelo combinado?»

»Por tanto, un primer punto de reflexión importante, en mi opinión, es que ustedes tienen que decidir desde el Parlament qué modelo de empleo se utiliza en Cataluña; qué modelo se fomenta, de empleo, en Cataluña; qué modelo se ajusta más a nuestras necesidades en Cataluña. Y esto, por tanto, es una opción política, ¿eh?, es una opción política de intereses generales, del país, de ver cómo en Cataluña desarrollamos un modelo más por cuenta ajena, un modelo más por cuenta propia, y luego entraré un poquito en el tema de autónomos como empleadores y autónomos como trabajadores, los que no emplean. Y, por tanto, esto sería un primer punto. Vamos..., o tendríamos que ir a un modelo híbrido, un modelo híbrido que combine ambos.»

Així una primera qüestió a tenir en consideració passa per clarificar que les polítiques d'ocupació que es fan, o que no es fan, intervenen sobre el model de treball que tenim.

Continuant amb la fugida del Dret del Treball hem de veure que no és una qüestió formal sinó que té diverses dimensions i al respecte la Doctora Julia López López també ens il·lustra:

«Por tanto, dentro de estos debates generales, este sería mi primer punto: estamos en procesos de deslaborización de la relación de empleo. ¿Nos conviene o no esa deslaborización con unas consecuencias sociales? ¿Nos conviene o no esa deslaborización también a efectos de sostenibilidad de pensiones, cuando, por otro lado, tenemos la Carta de los derechos fundamentales, que incluye dentro de la solidaridad todos los mecanismos de seguridad social? Por tanto, este sería un primer bloque.

»Y un segundo bloque es que este sistema cuesta –cuesta. Además de que provoca una serie de consecuencias a efectos de pensiones, [...]»

La construcció de figures híbrides, «autònom dependent» un gran oxímoron, lluny de servir per millorar substancialment els drets de figures reals autònoms ha servit per aprofundir i reforçar aquesta fugida del Dret del Treball. També un exercici combinat de falsos autònom i falses cooperatives de treball associat.

Hem de veure que més enllà que no tinguem competències sobre regulació de legislació laboral si hem d'abordar la legislació complementària de Seguretat Social. També hem de veure com a través de desenvolupar la normativa d'Igualtat podem intervenir sobre igualtat de Drets.

De la mateixa manera tenim un cos d'Inspecció de Treball propi que pot actuar al respecte, fonamentalment per la qüestió que tractem en relació a falsos autònoms. La Directora General d'Inspecció de Treball ens va il·lustrar sobre les actuacions que podien fer sobre la matèria: la necessitat simple de fer complir la normativa laboral bàsica que implica que allò que és relació laboral és reguli per normativa laboral. També ens va fer veure que la jurisdicció social o bé no realitza un interpretació del Dret igual a la de la Inspecció o bé deixa sense efecte algunes de les seves actuacions. De la mateixa manera com han treballat per buscar alternatives a això, com

per exemple les falses cooperatives, no abordades com falsos autònoms sinó com a falsos socis de treball associat.

També s'ha abordat qüestions de formació i prevenció de riscos laborals des de la perspectiva d'un potencial caràcter constituït de la relació d'autònom. Així el Director General de Relacions Laborals ens traslladava:

«I, permeteu-me, per acabar, potser ara se'ns obre una altra oportunitat, que és que davant del fet de la necessitat, l'obligatorietat de cotitzar per aquesta contingència professional, potser podríem pensar en que..., i abans ho deia la doctora López: un tema molt important és la formació, i la formació en prevenció de riscos laborals també. Potser podríem pensar de fer obligatòria, com ja passa en altres règims, que hi hagi una informació i una formació preceptiva per aconseguir aquella condició, i que sigui aquella formació o informació preceptiva inicial i que cada cert temps hagi d'haver-hi una actualització.»

La qüestió de la Prevenció de Riscos Laborals que ha estat analitzada per diferents dels compareixents ens demanaria de més actuacions, així com la formació.

No han estat gaires les anàlisis de la qüestió de gènere i autònoms. Per aquest subgrup la lectura i pràctica feminista és fonamentalment en qualsevol àmbit de la vida. La Dra. Carolina Gala Durán ens va donar dues grans dades que ens hauríem de provocar actuacions concretes:

«Y, un último elemento: el factor género. Hay que tener en cuenta más, en el ámbito del trabajo autónomo, el factor género. Al igual que en el marco del trabajo por cuenta ajena, en el ámbito del trabajo autónomo se producen discriminaciones por razón de género más o menos directas. Es relevante señalar en este ámbito que, aunque existe un claro y muy importante emprendimiento femenino en Cataluña en aquellos negocios compartidos en el marco de una pareja en distintos sectores de actividad, no solo en alguno, suele ser el hombre el que aparece con una cotización más alta en la seguridad social, suele aparecer como titular del negocio, y la mujer como colaboradora, es la que ayuda, y a veces ni siquiera se da de alta en la seguridad social –conozco algún caso en esa línea. Y también resulta muy sintomático de este factor de género que, si vemos los datos de pensiones, resulta que las mujeres en el régimen de trabajadores autónomos cobran menos pensión que los hombres. Darles un dato de enero del 2019: pensión de jubilación, régimen de autónomos de los hombres, pensión media: 849 euros; mujeres: 627 euros. Se elige la base, ¿cómo es posible que cobren menos las mujeres? Lo que decía antes, uno de los factores..., si los dos están en el negocio, probablemente ella coja una base más baja y él una base más alta; o ella se dedica a la conciliación de la vida laboral y familiar, y, por tanto, eso afecta a su cotización; o está menos años en la cotización dentro del sistema de seguridad social. Eso, teniendo en cuenta, además, que las reformas en materia de jubilación futuras van a ser muy graves, supone un mayor perjuicio para las mujeres autónomas en Cataluña, no solo ahora sino también en los próximos años. Yo creo que hay que estar más atento al factor género en el ámbito del trabajo autónomo, fomentando no solo la presencia de mujeres en determinados sectores y ámbitos, sino también que el ser mujer en el marco del trabajo autónomo no perjudique el desarrollo de la actividad autónoma ni las futuras pensiones. La discriminación por razón de sexo no es exclusiva del trabajo por cuenta ajena sino que también se da, por desgracia, en el ámbito del trabajo autónomo.»

Resulta també bo recordar que la Directora General del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya, Sra. Mercè Antònia Garau, va traslladar-nos entre d'altres qüestions l'existència de cursos de foment i promoció del treball autònom. També de forma directa i amb gestió privatitzada l'autoocupació i dins de la mateixa el treball per compte propi. Encara que no resulti però el SOC també gestiona la capitalització de prestació de desocupació per iniciar treball autònom.

Hem pogut conèixer l'existència de línies de finançament pel treball autònom a través l'IFC. Entre les mateixes detectem un primer problema com és el mínim:

15.000 €. Això per molts autònom en comptes de transformar-se en una facilitat es converteix en un problema.

Hem de manifestar que alguns programes ens generen tots els dubtes sobre si aporten més a qui els gestionen que a qui els hauríem de rebre. Als respecte podem veure una concreta descripció parcial de la intervenció del Director General d'Economia Social sobre el programa «Consolida't»:

«Aquest any..., bé, “aquest any” no, l'any passat..., actualment són dotze, les entitats que desenvolupen el programa: quatre entitats representatives del treball autònom, dos col·legis professionals, dues escoles de negoci i quatre universitats o entitats associades. El pressupost que hi hem destinat des de l'any 2016 és d'uns 3 milions d'euros –2 milions i alguna cosa, 2.800.000 o una cosa així– i hem atès 1.700 persones.»

Més enllà de la gestió privada de titularitats públiques, ens crida l'atenció que s'utilitzin 2 de les anomenades «escoles de negocis». En primer lloc per tenir aquest país una magnífica xarxa d'universitats públiques i en segon lloc per no orientar-se les universitats i centres privats a l'assessorament del treball autònom.

També van fer aportacions els dos sindicats majoritaris al sector privat, CC.OO. i UGT, en relació a la necessària diferenciació de figures: entre treballadors per compte propi i d'altri, entre treball autònom i TRADE. També la Unió de Pagesos ens va informar sobre les dificultats organitzatives que a la seva organització els hi va generar la figura de l'autònom i a la vegada els diferents problemes d'acreditació de la representació.

Molt interessant la compareixença de CTAC a través de la Sra. Sandra Zapatero Zapata, que ens recordà que el 81% dels treballadors i les treballadores autònomes no tenen cap treballador a càrrec. Realitats per tant que guarden més relació amb els treballadors per compte d'altre que amb les empreses.

Si bé hem tingut compareixences de les quals no estem fent referència podem acabar les presents conclusions amb una esquematització o resum de les mateixes. Hauríem de tenir clara una qüestió prèvia, no tenim competència en legislació laboral, i la legislació complementària de Seguretat Social és laminada pel Tribunal Constitucional. Aquesta caracterització, això sí, no pretén ser justificació per no actuar, tot el contrari, hem d'afinar i intensificar aquelles eines que tenim.

La realitat dels autònoms a Catalunya no és marginal, parlem d'una xifra superior als 500.000 dels quals més de 300.000 persones físiques. Hauríem de posar mecanismes per acabar de filar més prim amb les dades, no sempre ens resulten coincidents. En tot cas ens serveix de la importància, quantitativament, del que estem parlant.

La segona dificultat ve determinada per la dificultat per saber de tots els autònoms quants són realment relacions laborals encobertes. Encara més difícil la diferenciació entre treball autònom i TRADE. És evident que el suposat caràcter constitutiu d'aquesta darrera figura la situa en un realitat marginal.

És necessita de múltiples actuacions, i amplificació de la que ja desenvolupa la Inspecció de Treball, per actuar contra els falsos autònoms. Aquesta realitat és un frau contra el Drets Laborals i alhora un atac al finançament de l'Estat i de manera molt especial a la caixa de la Seguretat Social. No es pot assumir l'existència de tants frau en una mateixa expressió i alhora el baix nivell d'actuació de l'Administració. Necessitem reforçar la Inspecció de Treball i s'haurien de coordinar per part de l'Administració Tributària i Inspecció de Treball mètodes d'actuacions conjunts, amb bases dades conjuntes o compartides. Per suposat també, de manera prèvia, i amb caràcter condicionat unes determinades polítiques d'ocupació.

També per acabar amb el frau hem d'abordar el mateix no únicament des de recuperació del Dret del Treball sinó des de les figures fraudulentas que utilitzen. Seguir l'exemple de falsos socis cooperatius per fer caure tot el frau.

La Prevenció de Riscos Laborals, i la formació en general, són actuacions que es poden dur a terme amb més recorregut del que s'està fent fins ara. Alguna proposta, com la de exigir mínima formació preventiva per reconèixer la condició d'autònom, ens sembla una aposta per la vida i per la seguretat en el treball.

No pot haver-hi actuació política sense actuació feminista. L'acreditació de perquè consta l'home i no pas la dona en activitats familiars podria ser un primer pas.

El comportament elitista de l'IFC reclama d'una banca pública catalana que pugui operar en els mateixos àmbits que la banca convencional. Lluny d'això una part dels autònoms no obtindran resposta a les seves necessitats de finançament.

Tant els programes d'autoocupació del SOC com el programa «Consolida't» de la Direcció General d'Economia Social no poden continuar gestionant-se per empreses privades. Els recursos públics no poden estar en una fase de tenir com a finalitat el benefici empresarial o restar a les mans d'empreses ultres del liberalisme anomenades «escoles de negocis».

Per últim, la política d'autònoms ha d'estudiar peculiaritats, la realitat del camp català és un exemple, però alhora també situar polítiques per la majoria. I la majoria d'autònoms són persones físiques sense treballadors a càrrec. Polítiques pensant que ens movem en una realitat entre l'autopatró i l'autoexplotat.

6.4. Propostes de conclusions presentades pel Grup Parlamentari de Ciutadans (reg. 48609)

1. Introducció

En España el trabajador autónomo desempeña un importante papel en el desarrollo económico y social, por su actitud emprendedora que ayuda a contribuir al dinamismo, la innovación y la competitividad del país.

En la actualidad, los autónomos constituyen uno de los principales motores de creación de riqueza y empleo de nuestro país. En particular, el número de trabajadores autónomos afiliados a la Seguridad Social asciende a más de tres millones de personas, suponiendo casi el 20 por ciento del total de los trabajadores dados de alta en la Seguridad Social y generan más del 30 por ciento del empleo, suponiendo, por tanto, un importante peso específico en el mercado del trabajo.

En Cataluña, a fecha 30 de junio del 2019 el número de afiliados a la Seguridad Social bajo el régimen de autónomos asciende a 556.181 que representan el 16.8 por ciento del total nacional.

El sector de actividad más destacado es el de servicios con un total del 78,1 por ciento, seguido por el sector de construcción con un total del 11,8 por ciento, por el de industria con un total del 4,8 por ciento y por el sector de agricultura con un total 5,2 por ciento.

No obstante, a causa de la inestabilidad política por el procés, Cataluña es una de las comunidades autónomas que más trabajadores autónomos ha perdido en los últimos años; en concreto, en los últimos cuatro años los autónomos del sector comercio que se han dado de baja del régimen de la Seguridad Social son 31.300. Además, durante las semanas de gran inestabilidad por el golpe a la democracia que se produjo en el año 2017, en Cataluña hubo más de 12.000 bajas de autónomos, una disminución del 21% en comparación con el año anterior.

2. Sobre el funcionamiento de la comisión

La comisión de estudio del trabajador autónomo se constituyó el 11 de octubre del 2018. En la siguiente sesión, el 15 de noviembre del 2018 se aprobó el Plan de Trabajo de la Comisión.

En la tercera sesión celebrada el 18 de enero del 2019 empezaron las comparecencias de los expertos en la materia. Los primeros intervinientes fueron:

– Sra. Júlia López, doctora en derecho y catedrática del derecho del trabajo y de la seguridad social de la Universidad Pompeu Fabra.

– Sr. Josep Ginesta Vicente, secretario general de Treball, Afers Socials i Famílies.

– Sr. Enric Vinaixa Bonet, director general de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball.

– Sra. Luz Bataller Cifuentes, directora general de la Inspecció del Treball.

En la cuarta sessió realitzada el 16 de febrer del 2019 els experts en la matèria que intervinieren fueron:

– Sra. Carolina Gala Durán, doctora en dret i catedràtica de la Universitat Autònoma de Barcelona.

– Sra. Mercè Antonia Garau Blanes, directora general del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya.

– Sra. Ariadna Rectoret Jordi, directora del Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya.

– Norma Pujol Farré, directora general de Juventud.

En la cinquena sessió, feta el 15 de març del 2019 els comparecients que comparecieron fueron:

– Sr. Javier Ibars Álvaro, en representació de Foment del Treball.

– Sr. Joan Santana Garcia, responsable de la memòria de autònoms elaborada per el Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya.

– Sr. Josep Vidal Fàbrega, director general de Economia Social, el Tercer Sector, les Cooperatives i la Autoempresa.

– Sr. Joan Ramon Ruiz Nogueras, director general de Protecció Social.

– Sra. Mireia Mata i Solsona, directora general d'Igualtat.

En la sisena sessió, realitzada el 12 d'abril del 2019 els comparecients que intervinieren fueron:

– Sr. Carlos del Barrio Quesada, en representació de Comissions Obreres.

– Sr. José Martín Vives Abril, en representació de la Unió General de Treballadors.

– Sr. Josep Cuscó Moyes, en representació de Unió de Pagesos.

– representació de l'Associació Agrària de Joves Agricultors.

– Sr. Eloi Palà Ramos, en representació de Joves Agricultors i Ganaders de Catalunya.

– Sr. Francesc Salvà Catarineu, en representació de Joves Empresarials de Catalunya.

En la setèima i última sessió se substanció el 21 de juny del 2019 i els comparecients que intervinieren fueron:

– Sr. Josep Ramon Sanromà Celma, en representació de l'Institut Català de Finances.

– Sra. Sandra Zapatero Zapta, en representació de la Confederació de Treballadors Autònoms de Catalunya davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom.

– Sr. Miquel Camps, president de autònoms de PIMEC, en representació de Pimec.

– Sr. Simón Montero Jodorovich, en representació de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya.

– Sr. Óscar Tamarit Candela, en representació de l'Associació de Professionals Autònoms i Empresarials.

– Sr. Luí Farré Rajaou, en representació de l'Associació d'Autònoms Dones i Homes Emprenedors de Catalunya segle XXI.

3. Retos en el ámbito del trabajo autónomo

Conscientes de la importancia del papel que tienen los trabajadores autónomos en la economía, en el crecimiento y la competitividad del país, los próximos años son años para afrontar nuevos retos en el ámbito del trabajo autónomo.

Las ideas transversales y de mayor trascendencia de todos los comparecients que intervinieren en la comisión fueron las siguientes:

1. La judicialización de los asuntos vinculados con el trabajo autónomo ha ido con los años aumentando, esto es así ya que la regulación actual no es clara y provoca que en determinadas ocasiones se utilice fraudulentamente la figura de los trabajadores autónomos dependientes, provocando mucho fraude laboral. En particular, se desarrolla la problemática de los trabajadores autónomos económicamente dependiente (TRADES), que son utilizados en numerosas ocasiones para externalizar y trasladar la responsabilidad de las cuotas sociales a los trabajadores. Por ello, es necesario determinar qué relaciones de trabajo autónomo son efectivamente relaciones de trabajo autónomo y qué relaciones se están realizando en fraude de contratación y por tanto, tendrían que ser asumidas por las empresas en calidad de régimen general.

2. Asimismo, existe una clara necesidad de afrontar el impacto que han tenido las nuevas tecnologías en el ámbito laboral y en el concepto de trabajador. Coinciden muchos de los comparecientes en que las nuevas tecnologías no cambian la naturaleza de la prestación de servicios de fondo, y así también lo han dictado diferentes tribunales. Desarrollan la problemática entre los repartidores de diferentes empresas tecnológicas que utilizan una plataforma, y la gran mayoría de comparecientes coinciden en la argumentación de que el repartidor nunca podría realizar su tarea desvinculado de la plataforma digital en la que se integran. Además, se menciona el posicionamiento de la Comisión Mundial de la OIT que establece que: *«las plataformas digitales proporcionan nuevas fuentes de ingresos, pero que hay que estar atentos a la necesidad de regularlo para que no supongan una pérdida de derechos y protecciones mínimos para las personas que trabajan a través de esas plataformas digitales»*.

3. Existe una falta de efectivos para la inspección de trabajo y seguridad social, en particular, en Cataluña solo hay 72 inspectores de trabajo y 35 subinspectores; esto produce que su actividad no pueda ser planificada y que solo se actúe de forma rogada. Por ello, se requiere un refuerzo mayor en las tareas de los inspectores de trabajo y se debe mejorar los medios tanto materiales como personales que dispone la inspección de trabajo y Seguridad Social, para luchar contra el fraude laboral y evitar la judicialización del sistema.

4. En la actualidad, todos los autónomos tienen derecho a acceder a la formación continua y reciclaje profesional; no obstante, a pesar de que se tiene derecho a dicha formación hay una falta de cursos de formación dirigida a los autónomos, esto es un error ya que cuanto más formación tenga el trabajador autónomo menos posibilidades tiene de fracaso. En este sentido, se considera interesante impulsar medidas de formación de acceso al trabajo y formación a lo largo de su vida que les den herramientas para ser más competitivos en el mercado del trabajo y en el tejido productivo.

5. España, junto con Portugal, es el único país de la Unión Europea que deja a los trabajadores autónomos decidir cuánto cotizar, en el resto de países europeos los autónomos cotizan en función de los ingresos reales. El 95% de los trabajadores autónomos cotizan por la base mínima, esto tendrá una repercusión social en el futuro, ya que sus pensiones serán más bajas. En la actualidad el 40% de las pensiones mínimas las cobran los trabajadores autónomos.

6. Sobre la protección social se valora positivamente los avances de los últimos años en: (i) la universalidad de la prestación por accidente de trabajo y (ii) la bonificación del pago de la cuota del autónomo cuando este está incapacitado temporalmente por contingencias comunes. No obstante, se considera necesario impulsar medidas que generen confianza en el sector público de protección social con el objetivo de aumentar las bases de cotización y establecer una escala de aportación a la Seguridad Social proporcional a los rendimientos netos.

7. En el ámbito del trabajo autónomo se producen netas diferencias por razón de género, ejemplo de ello, es que las pensiones de jubilación del régimen de autóno-

mos los hombres tienen una pensión media de 848 euros y las mujeres de 627 euros. Por ello, para eliminar esta situación, los poderes públicos tienen que llevar a cabo medidas que permita erradicar, de una vez por todas, tales diferencias por razón de género.

8. Existe también la necesidad de actualizar el concepto de trabajo autónomo en el ámbito familiar. No se incluye expresamente la pareja de hecho, cuando es una figura totalmente admitida socialmente, por ello recomiendan actualizar la normativa.

9. Las cuestiones de prevención de riesgos laborales no son prioridad precisamente para los trabajadores autónomos, por lo que resultaría necesario insistir en esta perspectiva recurriendo a medidas que impulsen la prevención y el asesoramiento y den más ayuda a todos los autónomos.

10. El acceso a la financiación también ha sido una problemática desarrollada por los comparecientes, en este sentido hay un consenso de que es una barrera muy importante para los autónomos y particularmente de los jóvenes que quieren emprender. Algunas de las recomendaciones que se proponen son:

a. Reformulación de la línea ICF Autónomos y el ICF Avalis para pymes y autónomos para adecuarlo a las necesidades reales que pueden tener los trabajadores y trabajadoras.

b. Mejorar la financiación y garantizar el acceso a microcréditos. El crédito tendría que estar más garantizado, en la medida de lo posible, para el proyecto empresarial, ya que en la actualidad las garantías que se exigen son insuperables para los solicitantes y los costes son notoriamente elevados.

c. Creación de una nueva línea de ayudas para las personas más desfavorecidas, las que tengan unos rendimientos inferiores al salario mínimo interprofesional.

d. Creación de una nueva línea de financiación para los mayores de 45 años, para la constitución y consolidación como trabajadores autónomos para las personas con dificultades de inserción laboral.

11. Sobre la ley de segunda oportunidad se coincide en que la ley es muy restrictiva y que no es útil para los trabajadores autónomos. Se considera necesario llevar a cabo modificaciones legislativas que permita crear un mecanismo más efectivo ágil y eficiente y que permita a los emprendedores liberarse de las deudas.

12. La gran parte de los comparecientes coinciden en la necesidad de reformular la prestación de cese de actividad del trabajo autónomo, ya que las cifras de resoluciones desfavorables de la prestación son elevadas, solo en el año 2017 el 90% de las denegaciones son justamente por esta causa. Por ello, se propone que se lleven a cabo modificaciones que permitan hacer más accesible dicha prestación.

13. Sobre el relevo generacional se establece la necesidad de facilitar medidas fiscales y laborales que permita preservar negocios.

4. Conclusiones

Las principales conclusiones que se pueden extraer después de las comparencias realizadas en la comisión de estudio del trabajador autónomo son las siguientes:

Conclusión 1. Reformas para mejorar la contributividad de los autónomos

– En la actualidad, la gran parte de los trabajadores autónomos cotizan a la Seguridad Social por la cuota mínima y en muchos casos, las cuotas que pagan no se corresponden con sus ingresos. Esto es así, (i) ya que la mayor parte de dichos trabajadores consideran sus cotizaciones como una carga y (ii) porque es percibido como un coste elevado para el autónomo que pone en riesgo la subsistencia de su actividad profesional.

– Ante dicho contexto, se necesitan impulsar medidas que mejoren y refuercen la contribución de los autónomos a la Seguridad Social, como elemento básico de preservación de la equidad y del equilibrio financiero del sistema.

– En ese sentido, resulta conveniente impulsar medidas que avancen en la creación de un sistema progresivo que impulse a los trabajadores autónomos a contribuir y por tanto cotizar en función de sus ingresos reales, que ayude a la capitalización del sistema y evite la discriminación entre trabajadores, ya que no se puede obviar que los ingresos de los autónomos no son fijos, sino inciertos y variables en el tiempo.

– Asimismo, es necesario llevar a cabo medidas que protejan a los autónomos que no reciban ingresos superiores a los del Salario Mínimo Interprofesional, haciendo que tengan una base fija de 50 euros y que esta «tarifa plana» pueda prorrogarse por períodos anuales para todos aquellos autónomos cuyos ingresos reales no hayan superado el Salario Mínimo Interprofesional en el año inmediatamente anterior.

Conclusión 2. Reformas para luchar contra el fraude laboral

– Uno de los principales problemas que tiene España es el fraude fiscal y la economía sumergida en la actualidad, se estima que la economía sumergida supone cerca del 25% del producto interior bruto. Es por ello, que la prevención y la lucha contra el fraude fiscal es una necesidad de los poderes públicos en aras a garantizar que todas las personas contribuyan al sostenimiento de las cargas públicas conforme a su capacidad económica.

– En los últimos años, las condiciones laborales de los trabajadores han cambiado profundamente a causa de la crisis económica, de las reformas laborales y del impacto que tienen en el empleo las nuevas tecnologías. Esto ha provocado que hayan aparecido nuevas formas de contratación que favorecen la precariedad y ponen en peligro los derechos de las personas trabajadoras, estamos hablando de la figura del «falso autónomo», que utilizan algunas empresas para llevar a cabo sus actividades.

– No podemos permitir que se lleven a cabo fórmulas laborales fraudulentas que pongan en peligro los derechos laborales de los trabajadores; por ello, es necesario ampliar los medios de la Inspección de Trabajo de Cataluña para luchar contra el fraude y la precariedad laboral, prestando especial atención a los sectores con mayores índices de rotación laboral para detectar y acabar con los contratos temporales fraudulentos y con el fenómeno de los «falsos autónomos».

– Además, es necesario determinar con mayor claridad el concepto de TRADE, para evitar situaciones de fraude. De dicho modo es necesario la creación de la figura del TRADE digital, considerando TRADE digital aquel autónomo cuya facturación obtenida de las plataformas digitales en las que se integra suponga al menos el 75% de su facturación.

Conclusión 3. reformas para eliminar las cargas administrativas

– En la actualidad, los autónomos han de enfrentarse a elevadas cargas administrativas, provocando dificultades en su actividad y en algunos casos, dichas cargas suponen una dificultad para formar nuevos negocios y suponen una carga para favorecer la competitividad y la dinamización de la sociedad.

– Es por ello necesario aplicar los principios de buena regulación asegurando la proporcionalidad, seguridad jurídica, transparencia, simplificación, mínima intervención y limitación de cargas a los ciudadanos.

– En este sentido, respecto a la simplificación de las cargas administrativas es necesario impulsar medidas que: (i) eliminen las barreras y las cargas derivadas de la actividad burocrática; (ii) eviten la creación de nuevas cargas administrativas; (iii) reduzcan al máximo el papeleo que afecta a los autónomos y (iv) otorguen el reconocimiento mutuo de las autorizaciones administrativas de las CCAA para facilitar la implantación de las empresas.

– Asimismo, es imprescindible el análisis previo de los impactos normativos, especialmente sobre la actividad económica de los autónomos y con posterioridad una evaluación sistemática de las políticas que se pongan en marcha.

Conclusión 4. Reformas para mejorar la protección social y la prevención de riesgos laborales

– Aunque en los últimos años se ha mejorado notablemente la protección social de los trabajadores autónomos, todavía queda mucho camino por recorrer y es importante impulsar medidas que mejoren este ámbito.

– No es aceptable, que las personas que ejercen una actividad profesional o económica por cuenta propia tengan diferentes derechos que los trabajadores que ejercen una actividad económica por cuenta ajena. Es por ello que es necesario seguir impulsando mejoras de protección social y prevención de riesgos laborales.

– Del mismo modo, para reducir las tasas de morbilidad de los trabajadores autónomos se debe llevar a cabo una cuantificación de la incidencia de los accidentes laborales de este colectivo.

– Además, se ha de seguir trabajando para que los accidentes de trabajo que sufran los profesionales del sector de la venta ambulante cuando están «in itinere» en el ejercicio de su actividad, tengan la consideración de accidente laboral y por lo tanto, tengan cobertura.

– Con la finalidad de reducir la siniestralidad laboral, minimizar los riesgos en el trabajo, la aparición de enfermedades y promocionar la salud de los trabajadores autónomos se han de impulsar programas permanentes de información, concienciación y formación en materia de riesgos laborales para los trabajadores autónomos. Además, para evitar la discriminación los autónomos han de beneficiarse de la oferta formativa de la formación profesionales

Conclusión 5. Reformas para promover la conciliación familiar

– Las políticas de conciliación han de ser prioritarias ya que ayudan a cerrar la brecha salarial entre hombres y mujeres y permiten poder desarrollar una carrera profesional óptima.

– En la actualidad se constata una clara desproporción entre hombres y mujeres. Las mujeres están claramente infrarrepresentadas y, en numerosas ocasiones, realizan labores de ayuda a maridos y familiares, y cotizan por debajo de su pareja, lo que provoca situaciones de discriminación.

– Para evitar estas situaciones es necesario impulsar medidas que tengan como finalidad facilitar la contratación de sustitutos durante el tiempo de baja o de permiso de maternidad y paternidad, para que no tengan que interrumpir su actividad.

– En este sentido, es importante la creación de una bolsa de empleo, ordenada por perfiles profesionales, para que los autónomos que se tengan que dar de baja por accidente o enfermedad o de permiso por maternidad y paternidad, tengan más fácil contratar a alguien que los sustituya y no tengan que interrumpir su actividad.

– Además, se han de impulsar medidas que tengan como objetivo incrementar las bonificaciones que reciben las mujeres autónomas durante el permiso de maternidad y los dos años siguientes.

Conclusión 6. Reformas para mejorar la financiación de los autónomos

– Con los años, las barreras al acceso a la financiación por parte de los autónomos se han mejorado y se han ido rompiendo; no obstante, todavía queda mucho camino por recorrer.

– En este sentido, se han de poner todos los medios necesarios para que los emprendedores tengan una segunda oportunidad tras un revés empresarial, facilitando mecanismos de mediación y arbitraje para la reestructuración de las deudas, incluidas las deudas con la Seguridad Social y Hacienda. Asimismo, se han de reducir las sanciones y el aplazamiento de las deudas.

– Se ha de reformular la línea del Instituto Catalán de Finanzas haciendo que el límite actual se reduzca considerablemente, ya que los 25.000 euros, en muchas ocasiones quedan fuera del alcance de los jóvenes.

– Se han de facilitar soluciones que permitan monetizar las facturas para evitar las tensiones de tesorería provocadas por la elevada morosidad. Los autónomos no tienen capacidad financiera para financiar los 81 días de media que tardan las grandes empresas en pagar, esta imposibilidad obliga a muchas de ellas a cerrar sus negocios. Por ello es necesario llevar a cabo medidas inmediatas que permitan asegurar el cumplimiento estricto de los plazos legales de pago a proveedores, estableciendo en todos los contratos la obligación de que se pague en plazo a los subcontratistas, abonando directamente las deudas pendientes. Adicionalmente se debería crear un buzón de lucha contra la morosidad donde todo aquel concededor de algún incumplimiento de la normativa relativa a los plazos de pago a proveedores, pueda ponerlo en conocimiento de la Agencia Estatal de la Administración Tributaria.

– Además, es recomendable abrir nuevas fórmulas de financiación para todas aquellas personas que tengan dificultades de inserción laboral y, en particular, los mayores de 45 años, los cuales tienen dificultades para consolidar su negocio.

– También es necesario, en aras a promover la competencia y la eficiencia en la contratación pública, facilitar el acceso a los autónomos de los contratos públicos de la Generalitat, flexibilizando los requisitos de solvencia económica, financiera, técnica y profesional para participar en licitaciones públicas.

Conclusión 7. Reformas para facilitar el emprendimiento y el empleo

– Los autónomos constituyen uno de los principales motores de creación de riqueza y empleo, por ello, son necesarias reformas que faciliten el emprendimiento y el empleo de los mismos.

– En este sentido, es importante facilitar el relevo generacional de los autónomos que se jubilen para que no tengan que cerrar su negocio. Por ello, es necesario crear un servicio que permita a los autónomos en edad próxima a la jubilación entrar en contacto con otros trabajadores, que estén dispuestos a hacerse cargo del negocio para que este no tenga que cerrar su negocio por falta de relevo.

– Además, es importante impulsar medidas que favorezcan que los autónomos que trabajan en actividades de temporada mantengan el alta durante el año, y no interrumpan su cotización, a través de bonificaciones.

– Asimismo, se han de impulsar medidas que ayuden a todos los autónomos que se vieron forzados a cesar su actividad durante la crisis económica, para que puedan recuperar sus lagunas de cotización y tengan derecho a una pensión contributiva al jubilarse.

– Al mismo tiempo, es necesario llevar a cabo medidas que aseguren que existen servicios de apoyo y orientación eficaces por personal que cuente con una capacitación específica, que pueda asesorar a los emprendedores en la elaboración de sus planes de negocios y en como solicitar las ayudas disponibles optimizando y mejorando las estructuras administrativas existentes.

– Al mismo tiempo, se han de eliminar las restricciones lingüísticas y las multas a los autónomos que no rotulen en catalán, para que en cada establecimiento se pueda elegir libremente la lengua de rotulación, ya que esto supone una barrera en el emprendimiento.

– También se debería establecer una forma jurídica de tributación simplificada compatible con el hecho de asociación de dos o más autónomos.

6.5. Propostes de conclusions presentades pel Grup Parlamentari de Junts per Catalunya (reg. 48614)

Introducció

La Comissió d'Estudi del Treball Autònom (CETA) fou constituïda l'onze d'octubre de 2018 amb motiu de l'aprovació d'una Proposta de resolució de creació d'una comissió d'estudi del treball autònom, amb número d'Expedient 252-00012/12, publicada al BOPC 115, presentada per tots els Grups Parlamentaris i aprovada en la sessió del Ple de 4 de juliol de 2018.

L'esmentada Comissió tenia per objecte d'estudi les mesures i les polítiques que es poden impulsar per als treballadors autònoms i la proposta dels canvis legislatius necessaris per a abordar i millorar els problemes que puguin tenir aquests treballadors a Catalunya, amb el màxim afavoriment de llur desenvolupament i llur tasca, i de manera que es doni veu a aquest sector.

1. El juny de 2019, el nombre de treballadors/es autònoms persones físiques era de 331.130, el que representa el 60% del col·lectiu, seguit per 91.382 afiliacions de socis de societat (16%); 83.838 membres d'òrgans de societats (15%); i 33.532 familiars de col·laboradors (6%), i 16.166 en l'apartat d'altres (3%), el que suma un total de 556.048 d'afiliacions per compte propi, segons les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

Amb la suma de totes aquestes afiliacions per compte propi a la Seguretat Social, el percentatge d'autònoms/es a Catalunya representa el 15,9% del total de l'afiliació a Catalunya que, el mes de juny, era de 3.501.558 persones. Respecte del mes juny de l'any 2018, el número de treballadors autònoms (persones físiques) va pujar 2.288 persones (0,7%), mentre que el nombre total del col·lectiu afiliat per compte propi a la Seguretat Social va baixar 1.455 (-0,3%).

Per persones físiques, la província de Barcelona és líder en treball autònom a Catalunya amb 238.340 persones físiques seguida de Girona amb 37.454; Tarragona amb 33.051; i Lleida amb 22.285. Per total d'afiliació per compte propi, la província de Barcelona també lidera el treball autònom de Catalunya amb 398.679 afiliats; seguida de Girona amb 63.129; Tarragona amb 55.180; i Lleida amb 39.080.

La xifra de 331.130 treballadors/es a Catalunya representa el 9,5% de la població ocupada a Catalunya, de la que el 65% són homes i 35% dones. Per edats, el 46% té entre 40 i 54 anys; el 27% 55 o més anys; el 25% de 25 a 39 anys, i el 2% són menors de 25 anys. Del total de treballadors/es autònoms a Catalunya el 15% són persones estrangeres.

Per característiques laborals, el 54% té un antiguitat de 5 o més anys; 8 de cada 10 no tenen persones assalariades a càrrec; el 86% cotitza per la base mínima; i el 78% treballa al sector Serveis. Una mica més de 1.900 dels poc més de 550.000, són TRADES declarats. A Europa els autònoms es mouen per sota del 15% (Dinamarca 7,3%, Alemanya 9,3%, Itàlia 20,9%, Grècia 29,4%). 25% dels treballadors autònoms a Catalunya són directius (societaris).

Contravenint les previsions que auguraven però un creixement molt més important, el número de treballadors autònoms no s'ha incrementat en el període post-crisi com era esperable. De fet, la relació respecte al flux d'afiliació en el règim d'autònoms és de cicle invers: quan hi ha més crisi econòmica hi ha més autònoms, i quan hi ha menys crisi hi ha menys autònoms.

2. És sens dubte un col·lectiu al que cal donar més suport i un col·lectiu regulat per un marc normatiu que cal revisar i actualitzar. Un col·lectiu de gent decidida i creativa, que sovint es juga el seu patrimoni personal, que treballa moltes hores per tirar endavant i que té riscos d'instabilitat i precarietat.

És necessari abordar sense més demores, reformes imprescindibles en benefici dels treball autònom, mesures per millorar les seves condicions laborals, per fomentar l'emprenedoria i el relleu generacional, per incrementar el suport que reben, el

seu nivell de protecció i la seva formació, i per millorar la seva representació i participació en el diàleg social, entre d'altres.

En aquest sentit, cal destacar també, alguna qüestió en la que s'ha avançat, per exemple, en la Creació del Consell del Treball Autònom de Catalunya el passat mes de juliol. Aquest Consell té com a funcions entre d'altres, emetre el seu parer amb caràcter facultatiu sobre els avantprojectes de lleis o projectes de decrets que incideixin sobre el treball autònom; i elaborar propostes/informes en relació amb les línies d'actuació en matèria de treball autònom.

El Consell del Treball Autònom donarà veu a les més de 530.000 persones que són treballadors/es autònoms a Catalunya als espais institucionals. Treballarà per fixar una postura comuna sobre el futur del treball a Catalunya que implica també al treball autònom, sobre la revisió del Decret 18/2010 d'aplicació a Catalunya de l'Estatut del Treball Autònom per adaptar el seu contingut a la nova regulació del Treball Autònom i a la nova realitat associativa. I, com a espai de concertació, el Consell treballarà per acordar les mesures de promoció del Treball Autònom i per crear un espai de debat per donar respostes als reptes immediats.

Evidentment, cal seguir avançant i confiem en que la tasca portada a terme per la Comissió, serveixi a aquest objectiu.

3. La Comissió ha celebrat 7 sessions inclosa, la sessió constitutiva, entre els mesos d'octubre de 2018 i juny de 2019, ha elaborat un Pla de Treball i ha substanciat en aquestes sessions, les següents compareixences:

- Una representació de Joves Empresaris de Catalunya davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de l'Associació d'Autònoms Dones i Homes Emprenedors de Catalunya Segle XXI davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de l'Associació de Professionals Autònoms i Empreses davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Responsable de la memòria d'autònoms elaborada pel Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de l'Associació Agrària de Joves Agricultors davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació d'Unió de Pagesos davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de Pimec davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de Foment del Treball Nacional davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de la Unió General de Treballadors davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de Comissions Obreres davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de la Confederació de Treballadors Autònoms de Catalunya davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Una representació de l'Institut Català de Finances davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Directora general d'Igualtat davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Directora general de Joventut davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Director general de Protecció Social davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Director general d'Economia Social, el Tercer Sector, les Cooperatives i l'Autoempresa davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom

- Directora del Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya, davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Directora general del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya, davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Directora general de la Inspecció del Treball, davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Director general de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball, davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Compareixença de Josep Ginesta i Vicente, secretari general de Treball, Afers Socials i Famílies, davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Carolina Gala Durán, doctora en dret i catedràtica habilitada de Dret del Treball i de la Seguretat Social de la Universitat Autònoma de Barcelona, davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom
- Júlia López, doctora en dret i catedràtica de Dret del Treball i de la Seguretat Social de la Universitat Pompeu Fabra, davant la Comissió d'Estudi del Treball Autònom

En aquestes compareixences entre d'altres, s'ha reflexionat sobre: el model de contractació, la inspecció de treball, la judicialització de les relacions de treball, arbitratge-mediació, formació, política fiscal, marc competencial, falsos autònoms, autònoms dependents, treballadors que treballen per plataformes digitals, impacte de les noves tecnologies, rigidiesa del mercat de treball, inseguretat jurídica, flexi-seguretat versus flexi-precarietat, pensions-plans de pensions i assegurances de salut, sistema públic de protecció social, contingències comuns, contingències professionals, cotitzacions i ingressos reals, cotització a temps parcial, adaptació mensual de les bases de cotització, bonificacions i reduccions de quotes, tarifa plana, cessament d'activitat, prestació d'atur, capitalització de l'atur, Règim General i Règim especial, representació i participació, prevenció de riscos laborals, perspectiva de gènere, simplificació administrativa, finestra única empresarial, finançament –microcrèdits i ajuts–, terminis de cobrament...

Conclusions

1. Com apuntàvem anteriorment, el conjunt de l'afiliació a Catalunya ha crescut un 2% intertrimestralment, sobretot pel creixement del treball per compte d'altri (+2,2%) i, en menor mesura, pel treball per compte propi (+0,5%). Respecte d'un any abans, el treball assalariat augmenta també amb molta més força que el treball per compte propi (+4,8% enfront del +0,4%). La xifra d'autònoms persones físiques es manté pràcticament estable (+0,0%; 46 més).

Aquestes són unes dades que ens han de preocupar donat que evidencien que el treball autònom, l'autoocupació, la creació de microempreses, d'empreses en definitiva, amb l'esforç i sacrifici personal que això implica, no són atractius per les persones que s'incorporen a l'activitat laboral i productiva, que cerquen opcions d'ocupació amb menys risc, encara que sigui a costa d'una menor realització o satisfacció personal.

2. Aquestes dades ens han de fer reflexionar, donat que la meitat de les empreses d'autònoms tenen una antiguitat inferior als 5 anys, el que evidencia una dificultat en la consolidació dels projectes. També el fet de que majoritàriament els autònoms siguin majors de 40 anys, posa de relleu que els joves no es troben en condicions d'accedir amb facilitat a l'autoocupació.

3. Un altre aspecte preocupant és el fet de que el 85% cotitzi per la base mínima, això ens situarà socialment, si no hi ha cap complement de les pensions en el seu dia que s'hagi pogut originar de l'estalvi del propi autònom, en un potencial futur de precarització econòmica d'aquests autònoms.

4. Pel que fa a les cotitzacions hi ha hagut unanimitat en totes les compareixences en la necessitat de plantejar que l'autònom cotitzi en funció dels seus ingressos reals. Això tindria diversos avantatges.

En primer lloc eliminaria la inseguretats jurídica que actualment existeix a la normativa, que no està clara, i depèn d'interpretacions, en relació a partir de quin nivell d'ingressos cal donar-se d'alta al RETA.

En segon lloc, faria que la situació actual, en que des de l'inici de l'activitat d'autoocupació l'autònom està obligat al pagament de la cotització, encara que pugui estar temporalment bonificada, quan encara no te beneficis o ingressos suficients, motiva que moltes activitats es duguin a terme en forma d'economia submergida. La cotització en funció del rendiment de l'activitat, en una escala progressiva, desincentivaria aquestes activitats al marge legal que perjudiquen tot l'entramat econòmic.

En tercer lloc, la cotització en funció dels beneficis referida a una escala progressiva, suposaria una forma de pagament que afavoriria la justa redistribució de les rendes entre els autònoms, que repercutiria posteriorment en les seves prestacions.

En quart lloc, la cotització en funció dels beneficis soluciona la reivindicació de poder cotitzar per jornada reduïda.

5. L'administració de la Generalitat de Catalunya ha fet i fa esforços importants en pro del treball autònom a través del Programa Catalunya Empren, o del Programa Consolida't.

Amb serveis d'informació, assessorament i orientació, programes de formació, serveis de seguiment tècnic per la consolidació de l'activitat, serveis de finestreta única empresarial, serveis d'acompanyament per l'accés al finançament, servis d'alfabetització digital, serveis d'assessorament de noves oportunitats de negoci al projectes empresarials TIC, i de foment del seu ús en la gestió empresarial, i també serveis de viviers d'empresa, facilitadors de traspàs de negocis i de segones oportunitats.

6. L'autònom ja hem vist per les xifres que majoritàriament treballa sol, però així i tot i a tots els efectes és una empresa, i una empresa a la que li són d'aplicació totes les normatives generals i sectorials, de cotització social, fiscals, mediambientals, d'autoritzacions administratives, de prevenció de riscos, de protecció de dades, de blanqueig de capitals. Normatives totes elles pensades per a empreses amb una mínima estructura i moltes d'elles pensades per a grans empreses, però que son de completa i plena aplicació a l'autònom, que no te ni temps ni mitjans per a fer-hi front. Cal saber trobar formules que conciliïn el compliment de la normativa amb una lògica adaptació a les dimensions de cada empresa.

7. S'ha de potenciar la tasca del Servei d'Ocupació de Catalunya, consorci en que participen la Generalitat, patronals i sindicats, en la formació continua de l'emprenedoria, la gestió de la capitalització de l'atur, i la gestió de la garantia juvenil. Es de destacar la dada negativa de que dels recursos de la formació bonificada, accessible també als autònoms, no s'han utilitzat recursos per import de 62M d'euros, el que evidencia la manca de difusió i d'informació de l'existència d'aquests recursos.

8. Pel que fa a la població jove, el 7'3% de joves estan afiliats com autònoms i suposen el 16'9 del total d'afiliacions al RETA. Però aquest es un sector de molta precarització tan econòmica com de situació jurídica, amb un percentatge molt elevat de falsos autònoms que haurien d'estar contractat com treballadors per compte aliè.

9. La figura de l'autònom depenent requereix un replantejament seriós. La seva pròpia denominació i regulació es una contradicció en els termes. Genera inseguretats jurídica a la autònom però també a l'empresa, que pot ignorar, si no es informat pel mateix treballador, de la situació d'autònom depenent. Afavoreix la vulneració de drets laborals mitjançant la contractació fraudulenta de falsos autònoms.

10. Les plataformes digitals ofereixen oportunitats d'autoocupació, però amb l'actual regulació laboral generen un problema d'inseguretats jurídica tant pels treballadors com per les pròpies plataformes. Els seus treballadors autònoms son princi-

palment joves, i moltes vegades estan contractats a través de la figura de l'autònom dependent, generant situacions de precarització.

11. La figura de l'autònom familiar, actualment molt circumscrita a la noció de família tradicional i matrimoni, requeriria una actualització a la realitat social i fins i tot legal en l'àmbit civil, o ja hi ha el ple reconeixement jurídic de les situacions de parella de fet, que en canvi no està contemplada en l'àmbit del RETA.

12. La figura dels socis i administradors de societats mercantils, obligats a cotitzar pel RETA, també genera situacions d'inseguretat jurídica, per la imprecisió dels límits i condicions subjectives que obliguen o no a la cotització per aquest regim; i també de disfuncions en la cotització, donat que no hi ha una correlació entre els ingressos i la quota a pagar, habitualment el perjudici del sistema.

13. Un altre problema seriós per a l'activitat autònoma és l'accés al finançament, tant a l'inici de l'activitat com pel normal funcionament del circulant. Si fe es remarcable l'instrument de suport que suposa l'ICF, la seva incidència en el mercat financer és molt reduïda.

14. La morositat es una altra qüestió no resolta ni pels autònoms ni per les empreses en general. La normativa sobre els terminis de pagament es sistemàticament incompleta per les grans corporacions empresarials i també lamentablement per la pròpia administració. Els mecanismes legals existents no ofereixen garantia suficient de cobrament dels serveis o mercaderies entregats; i quan es produeix l'impagament, el funcionament lent dels jutjats tan en la tramitació dels procediments com de les execucions de sentències.

15. Si be la normativa concursal ja preveu la possibilitat d'aplicar el procediment mercantil del concurs de creditors a les persones físiques, encara molt poc utilitzat, el fet de que en quedin exclosos els crèdits amb l'AEAT i la SS, que acostumen a ser pels autònoms en dificultats econòmiques el deute principal, fa que a la pràctica no sigui un mecanisme real de segona oportunitat, homologable amb els dels països del nostre entorn.

Recomanacions

1. Promoure l'increment dels incentius per als treballadors amb discapacitat que s'estableixin com a treballadors autònoms.

2. Reforçar la lluita contra els fraus laboral, fiscal i a la seguretat social que més afecten els joves. Cal combatre males pràctiques com ara remunerar llocs de treball mitjançant hipotètiques beques, la proliferació de treball informal, els falsos autònoms, pràctiques que menystenen els drets dels treballadors, tot i tractar-se de relacions laborals.

3. Reforçar els serveis d'acompanyament i formació per a l'autoocupació per a joves, a la vegada que facilitar l'accés dels joves que comencen una activitat pròpia al règim de treballadors autònoms.

4. Promoure un Pla Estratègic pel Treball Autònom que determini les principals modificacions a incorporar en un futur nou Estatut del Treballador Autònom, i en la resta de legislació que els afecta, amb l'objectiu de reforçar la seva protecció social i millorar la seva regulació fiscal i administrativa.

5. Promoure una modificació del Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA) per establir un sistema progressiu de cotitzacions en funció dels ingressos reals.

6. Promoure que mentre no s'articuli una vinculació entre ingressos reals i cotitzacions, a finals d'any l'autònom pugui realitzar aportacions voluntàries, addicionals a les cotitzacions ordinàries, les quals li computaran en un augment de la base per aquell exercici.

7. Promoure l'establiment d'una tarifa zero per a autònoms no habituals i per aquells que tenen ingressos baixos, per exemple ingressos inferiors al SMI.

8. Promoure la regulació d'una tarifa plana reduïda durant 2 anys per a col·lectius de treballadors autònoms que iniciïn una activitat o bé donin continuïtat a una activitat per successió empresarial o bé per treballadores autònomes que es reincorporen després de la maternitat.

9. Promoure que s'incentivi la contractació del primer treballador per part d'un autònom sol.

10. Promoure una revisió de la regulació de la prestació per cessament d'activitat, perquè doni cobertures equivalents a les prestacions i subsidis d'atur.

11. Promoure la jubilació activa, que es pugui treballar i cobrar el 50% de la pensió.

12. Promoure que es reguli la figura del treballador autònom a temps parcial, ja prevista a la Llei, però no desenvolupada.

13. Promoure i garantir la presència de representants dels treballadors autònoms en el diàleg social, amb la finalitat que puguin tenir veu pròpia en els àmbits de la seva competència.

14. Promoure que s'incrementin les despeses deduïbles pel treballador autònom, relatives al vehicle o als subministraments, quan aquests tinguin la doble utilitat de particulars i empresarials.

15. Promoure que es garanteixi la possibilitat d'ajornar el pagament de l'IVA pels treballadors autònoms.

16. Promoure una revisió del marc normatiu dels Treballadors Autònoms Econòmicament Dependents (TRADE), amb l'objectiu de millorar la seva protecció social i possibilitar la conciliació de la seva vida familiar i professional.

17. Promoure l'articulació d'una regulació específica per als TRADE vinculats a plataformes digitals, sempre que el 75% o més dels seus ingressos procedeixin de la facturació a aquestes plataformes.

18. Promoure que s'eximeixin de tributació les indemnitzacions per cessament d'activitat satisfetes als TRADE, en el cas d'expedients de regulació d'ocupació, tal com passa amb els treballadors del règim general. Suport a l'emprenedoria, a la solvència i a les segones oportunitats dels autònoms

19. Incrementar les dotacions pressupostàries destinades a donar suport, inclòs suport financer, a l'emprenedoria

20. Promoure l'establiment d'un règim d'infraccions i sancions per a lluitar contra la morositat en les operacions comercials.

21. Promoure l'impuls de mesures de segona oportunitat, per a treballadors per compte propi que emprenguin noves activitats.

22. Respecte a l'adequació de les relacions econòmico-laborals entre treballadors i empreses en el marc de les plataformes digitals:

Un estudi recent del Parlament Europeu en aquesta matèria d'octubre de 2016 (La situació dels treballadors en l'economia col·laborativa) recomana enquadrar als actors de l'economia col·laborativa, plataformes i usuaris proveïdors, en l'àmbit de la regulació dels autònoms i dels treballadors per compte propi, complementant aquest plantejament i permetent a les plataformes desenvolupar la seva pròpia política de beneficis».

Per la seva banda, la Comissió Europea, en l'informe «El futur del treball en l'economia col·laborativa. L'eficiència en el mercat i l'equitat d'oportunitat o precarització injusta» dut a terme també en 2016, recomana adoptar, amb l'objectiu de «facilitar la convergència i la transició entre els treballs sota demanda digital i altres formes d'ocupació», mesures per: delimitar el tipus de relacions existents; definir un salari mínim juntament amb límits al nombre màxim d'hores treballades per dia; establir unes formes mínimes de protecció social i d'assegurança de salut; Considerar l'assegurança de responsabilitat civil per danys a tercers i altres possibles mesures de seguretat sanitària; regular el tipus i la freqüència de les formes tecnològiques de control i l'ús de les dades dels treballadors; i per assegurar que la classificació

algorítmica automàtica de plataformes i classificacions de reputació no discrimini el gènere, l'ètnia, la raça i/o l'edat, entre d'altres.

6.6. Propostes de conclusions presentades pel Grup Parlamentari de Catalunya en Comú Podem (reg. 49176)

– Boom de l'autònom: Veritables o falsos autònoms?

Catalunya, igual que altres territoris membres de la Unió Europea ha sofert en els últims anys l'anomenat «boom de l'autònom».

És important destacar, que part d'aquest anomenat boom, neix principalment per la incidència o reflexió de la Unió Europea, i el «Llibre verd per a la modernització del dret del treball», publicat en 2006, en què s'obre el plantejament sobre els models d'ocupació, assegurant que aquests no poden ser sols models basats en contractes de treball, sinó que han de ser models combinats; és a dir, no necessàriament tots els intercanvis entre ocupació i remuneració han d'estar recollits per un contracte de treball. Aquesta qüestió ha ajudat al desenvolupament d'un ampli creixement de les bosses de treballadors autònom a Europa, i que especialment s'estan desenvolupant en certs sectors específics, des d'advocats, les càrnies i especialment entre les plataformes digitals.

Catalunya compta en l'actualitat amb al voltant de 552.000 treballadors autònoms, la qual cosa suposa el 16,3% de tots els afiliats a la seguretat social. Un percentatge superior a la mitjana de la Unió Europea, que se situa en el 15%.

D'aquestes 552.000, entorn de 37.000 són joves, la qual cosa suposa que el 7,3% dels joves afiliats a la seguretat social ho fan mitjançant el règim especial de treballador autònom.

Però, encara que treballar com a autònom és una forma menys freqüent entre la població jove en relació amb el conjunt de la població, existeixen dades que evidencien l'augment d'autònoms joves en els anys més durs de la crisi econòmica.

Però, la qüestió és molt més profunda. Són aquests treballadors veritables autònoms o són falsos autònoms?

Darrere de molts autònoms, sobretot en el món de les plataformes digitals, trobem a grans empreses, que, a partir d'algoritmes, generen activitats empresarials, que és la de prestació de serveis.

Presta serveis a través de treballadors que estan sent controlats i a més estan sent obligats a treballar en una franja horària determinada per l'empresa. Se'ls fa control del seu treball, se'ls valora el treball, i per tant s'exerceix poder disciplinari de l'empresari, perquè quan existeix una mala valoració d'un client, el treballador pot ser sancionat per l'empresari i pot assignar-li menys producció o fins i tot acomiadar-lo.

Aquests autònoms reben una imposició clara en la manera que han de portar el producte, com han de relacionar-se amb el client, i fer el lliurament del producte.

És a dir, no sols és que s'exerceixi control, és que a més és un control absolut de la seva activitat. Per tant, com han coincidit diversos compareixents d'aquesta comissió d'estudi, aquestes persones no poden continuar sent denominats treballadors autònoms, aquests són clarament treballadors per compte d'altri.

El fons d'aquestes situacions es troba clarament en l'**abaratiment de la mà d'obra**, en relació amb certs serveis.

Però aquesta situació encara és més greu, perquè aquest abaratiment de la mà d'obra i, per tant, de la precarització del treball, fa possible que hi hagi treballadors que estiguin treballant per a diverses plataformes. Tot això per aconseguir una quantitat de diners que li permeti viure.

Però ha de quedar clar, que aquesta situació no sols s'està donant de la mà de les plataformes digitals, sinó també en altres sectors que també s'aprofiten d'algunes figures d'ocupació com el «cooperativisme». Tenim casos greus a Catalunya sobre aquest tema, com amb les anomenades «cooperatives càrnies», moltes de les quals

han comès grans actes d'infracció pel que fa al dret laboral i els principis del cooperativisme.

A més, hi ha dades que evidencien aquesta situació, com ha estat l'enquesta a la joventut de Catalunya, on el 22,6% dels treballadors autònoms joves declaren que ho són perquè l'empresa per a la qual treballen prefereix que siguin autònoms.

– *Deslaborització de la relació de l'ocupació*

Per tant, partim de la premissa d'un model impulsat des d'Europa, que aposta pel que els experts de l'àrea, com la Doctora en Dret i Catedràtica de Dret del Treball i Seguretat Social, Julia López, han denominat la «deslaborització» del model d'ocupació. Creant, per tant, estructures i normes d'ocupació, de desenvolupament en els estats i als països de polítiques al foment d'altres formes contractuals.

Però, no sols sofrim els estralls del foment d'un model des d'Europa, sinó que a més a Espanya les dues reformes laborals, tant la del PSOE en 2011, com la del PP en 2012, han creat un escenari, dins del mercat laboral, que facilita sobretot la mala utilització de la legalitat o una utilització interessada de la llei per a establir relacions molt més asimètriques, i que ha diluït la capacitat dels treballadors per a defensar els seus drets.

Aquest impuls cap a la «deslaborització» de les relacions d'ocupació produeix una sèrie de conseqüències, no solament de **desprotecció dels treballadors** sinó que en moltes ocasions també tenen conseqüències directes sobre la **sostenibilitat de pensions i de sistemes de seguretat social**.

– *Segmentació laboral i jurídica: Judicialització*

Però un sistema que no clarifica té una altra conseqüència a més de les dels efectes sobre el sistema de pensions o el sistema de la seguretat social, que a més es ve desenvolupant cada dia més i més, com és la «judicialització del sistema». Un procés que a més surt bastant car a les arques públiques.

Aquest procés de judicialització es deu en gran manera a la segmentació jurídica del mercat de treball i a la falta d'homogeneïtat dels drets dels treballadors, la qual cosa fa que baixin les formes de protestes formals fins llavors i augmentin els processos judicials com a via de protesta i reivindicació de drets.

– *Segmentació laboral i jurídica*

Als anys 80 l'Estatut dels treballadors era l'única norma de referència i per tant el treball autònom quedava exclòs.

D'una banda, estaven els treballadors per compte d'altri, dependents, dins de l'àmbit d'organització i direcció d'un empresari i de manera voluntària. Per tant, tot el que no presentava aquestes característiques –alienat, dependència, com a inserció dins de l'àmbit d'organització de direcció d'un empresari, remuneració– quedava exclòs. Tot el marc d'ampliació de protecció de drets laborals es donava dins de l'Estatut dels Treballadors.

D'altra banda, les relacions de caràcter especial eren incloses dins de l'estatut amb una normativa especial.

Per la qual cosa, tota l'ampliació de drets s'anava incloent dins de l'Estatut dels Treballadors, conformant-se aquest com un «gran paraigua protector dels drets», com va denominar la Catedràtica Julia López durant la seva compareixença.

Però des de 2007, amb l'entrada en vigor de la Llei 20/2007, de Juliol de l'Estatut del treballador autònom, s'ha produït una disgregació i desconcentració del denominat «**paraigües protector de drets**». Atès que, en l'actualitat, comptem amb 1) Un Estatut dels Treballadors i 2) Amb un Estatut del Treballador Autònom, que obeeixen a diferents normes.

Amb aquesta **desconcentració de la normativa dels estatuts**, quan estem parlant de la figura del treballador autònom, des de 2007 ja no acudim a l'Estatut dels Treballadors, sinó que hem de dirigir-nos a l'Estatut del treballador autònom.

¿Però, era necessària aquesta desconcentració o es podria haver evitat?

Aquesta desconcentració és bastant qüestionable, atès que altres figures de treball com les cooperatives, estibadors o el servei domèstic han estat incloses en l'Estatut dels treballadors fent referència a una relació laboral de caràcter especial. Per tant, la figura de l'autònom podria haver-se inclòs de la mateixa manera, sense necessitat d'establir un nou Estatut per a aquesta figura.

– *Estatut del treball autònom*

L'estatut del treball autònom creat el 2007 és un estatut holístic, atès que no és un estatut compacte, sinó que subdivideix categories, perquè defineix al **treballador autònom** com aquell que treballa de manera personal, directa, i que pot ser ocupador o no. **Tots ells exclosos del dret del treball.**

– *Diversitat de les figures del treballador autònom*

Les diferents divisions de la figura del treball autònom fan encara més fàcil que es produeixin fugides del dret del treball, i no sols del dret del treball, sinó també els drets sobre la legislació mercantil o la legislació civil. Cosa que podria augmentar més greument amb la possible incorporació de la figura del «treballador autònom a temps parcial».

– *Inspecció de treball*

Per tant, davant la segmentació laboral i jurídica i la desconcentració del parai-gües protector dels treballadors, es fa imprescindible la intensificació dels controls i la tasca de la inspecció de treball. Amb la finalitat que es realitzi un veritable arbitratge, control, vigilància des d'un punt de vista objectiu funcional.

Però com han destacat diversos compareixents d'aquesta comissió d'estudi, desgraciadament la Inspecció de treball i la Seguretat Social no compta actualment a Catalunya amb els mitjans materials i personals suficients. Aquesta situació es dona en part per la falta de coordinació amb l'Estat.

La Inspecció de Treball i Seguretat social va realitzar, el 2015, 3.376 actuacions o inspeccions, el 2016 unes 2.720 inspeccions i el 2017, 1.180 inspeccions. I, paradoxalment sembla que l'ús fraudulent de la figura del treball autònom no va a la baixa.

Cal destacar, a més, que Catalunya té una particularitat especialment en matèria d'inspecció de treball, i és que en té les competències.

– *Seguretat laboral*

D'altra banda, en matèria de seguretat laboral s'observa que la llei de prevenció de riscos laborals del propi Estatut del Treball Autònom és bastant limitada. I sumat a això, ha estat el règim del treball autònom on se solia apel·lar a l'autogestió en matèria de seguretat i salut laboral, i això ha derivat en la situació que tenim actualment.

En 2018 només el 14,38% dels treballadors autònoms de Catalunya cotitzaven per contingència professional. Una situació que feia que davant d'un accident laboral el professional deriva la seva situació al sistema de salut pública. No obstant això, amb la instauració del decret 28/2018, la situació canvia davant l'obligatorietat de cotitzar per contingència professional, però encara queda molt més. Cosa que demostra les faltes tan perjudicials que s'estaven cometent a nivell legislatiu.

– *Formació i competitivitat per als treballadors autònoms*

S'observa que com més formació té un treballador autònom, menys possibilitat té de fracàs. Per això molts compareixents d'aquesta comissió d'estudi han ressaltat la necessitat de **la formació i la readaptació professional** dels treballadors autònoms. Però no només la formació de les àrees de treball, sinó una formació del que significa la figura d'autònom, o autònom ocupador.

Per això, el disseny de l'oferta formativa ha de ser resultat de la detecció de les necessitats de qualificació del col·lectiu i per tant han de ser adaptades a les seves particularitats i estar orientades a la millora de la seva competitivitat.

– *Fiscalitat, subvencions i ajudes per a autònoms*

– Fiscalitat

En la nostra societat continua prevalent el treball per compte d'altri. El que resulta fàcil de controlar en matèria de seguretat social i d'IRPF. Però no passa el mateix amb els treballadors autònoms, atès que el sistema que tenim a Espanya, a més de ser contributiu, permet als autònoms triar la base de la seva cotització, la qual cosa fa que actualment la majoria dels autònoms estiguin cotitzant per la base mínima.

Els sindicats han estat els primers a defensar que les cotitzacions no siguin una base a triar, sinó que això vagi progressivament equiparat al volum de l'activitat, al volum del negoci, etc.

Aquesta situació de les cotitzacions ha afavorit la picaresca d'algunes empreses, que han obligat els seus treballadors a donar-se d'alta com a treballadors per compte propi, o a través d'una cooperativa, tot això amb la finalitat de poder estalviar-se la cotització a la seguretat social.

Una situació que fa guanyar a l'empresa, però perdre al treballador i a les arques públiques, i per tant al conjunt de la ciutadania.

Espanya juntament amb Portugal són els únics països de la Unió Europea que deixen triar als treballadors autònoms la quantitat a cotitzar a la seguretat social, mentre que la resta utilitzen els criteris dels ingressos per a determinar quant es cotitza a la seguretat social.

Un sistema injust perquè crea diferència de tracte entre els treballadors per compte d'altri, els funcionaris i els treballadors autònoms, per la qual cosa el grau de finançament del sistema de seguretat social no recau de la mateixa manera. El 85,6% dels autònoms cotitzen per la base mínima, la qual cosa explica la baixa quantitat de les pensions RETA. El 40% de les pensions mínimes les cobren treballadors autònoms.

– Programes

Actualment comptem amb programes d'ajuda per als autònoms. Com el programa Consolida't que intenta donar suport als joves inscrits al programa de Garantia Juvenil, amb la finalitat que puguin mantenir-se en actiu i reforçar la seva activitat laboral, on s'observa que el 73% són autònoms. La baixa participació dels autònoms econòmicament dependents coincideix amb la figura de Trades, amb fórmula de creació del treball autònom de Catalunya, on a més s'observa l'alt percentatge de participació de les comarques de Barcelona amb un 73% enfront d'un 5% de les zones de Tarragona i Terres de l'Ebre.

– Subvencions

Els anys 2015 i 2018 s'han incorporat noves subvencions en l'àmbit del treball autònom. Les últimes van ser les del Reial decret llei 28/2018.

S'ha utilitzat la via de la bonificació de la seguretat social, implicant menys recursos per al sistema de seguretat social.

D'altra banda, la tarifa plana que porta activa des de 2013 ha millorat l'accés a l'activitat per compte propi, però no està sent tan eficaç com en principi es pensava. Les dades del Ministeri de Treball indiquen que des del 2013 fins avui s'han beneficiat entorn d'1.500.000 persones. No obstant això, en l'actualitat tan sols el 15,5% continuen actius afiliats al RETA. En la majoria dels casos, la taxa de supervivència del negoci no supera els primers 15 mesos de vida.

Llei de segona oportunitat

L'actual llei de segona oportunitat és molt restrictiva, fet que implica de facto que l'eina en qüestió que no és gens útil per als treballadors i treballadores autònoms.

De fet, a Espanya només es van registrar 1.036 concursos de crèdits a persones físiques i 240 autònoms, quan Alemanya té xifres de 107.000 i 180.000 respectivament.

Factor de gènere

Les dones afiliades al règim especial de treballadors autònoms de la seguretat social es va elevar en 2018 a 195.332, la qual cosa suposa un 35,5% del total dels afiliats en el règim de la seguretat social. El que posa de manifest que les dones tenen una presència inferior a la dels homes. No obstant això, la presència de les dones autònomes ha anat incrementant-se des de 2008 fins avui.

El 43,7% de les dones que treballen per compte propi té entre 45 i 59 anys, seguit de grups d'edat de 30 i 44 anys, una distribució similar a la dels homes.

Conclusions

Aquesta comissió d'estudi sobre el treball autònom ens fa veure que el dret al treball no pot ser un dret del treball per a les grans empreses. Per això, avui més que mai, des de les institucions hem de tenir l'objectiu i el repte de protegir als treballadors i treballadores alhora que dinamitzem la nostra economia. I per a això, es fan necessàries algunes accions i algunes descripcions com les següents:

1) Catalunya ha de treballar per a la creació d'un espai **d'autogovern en el marc del model de treball**. Un espai que ens porti a reflexionar sobre el model d'ocupació que volem per al nostre territori i quin és el que més s'ajusta a les nostres necessitats, i per tant com és el model que hem de fomentar des de les nostres institucions.

2) Entenent que el **model d'ocupació híbrida** podria ser el més adequat per a Catalunya, sempre que existeixin tots els controls necessaris que evitin qualsevol intent d'abús. És a dir, un model de treball a Catalunya que **no permeti determinades formes d'organització del treball utilitzi figures com les de falsos autònoms**.

3) I per a això, en primer lloc, es fa necessari que el **Govern de Catalunya assumi les seves competències en matèria d'inspecció de treball** i millori la coordinació amb el Govern de l'Estat. I en aquest sentit, Catalunya necessita de manera urgent que **s'augmentin els recursos materials i personals de la Inspecció de Treball** amb la finalitat de 1) Acabar amb els problemes i els abusos que es generen en matèria d'ocupació. 2) Per a evitar els processos de judicialització del sistema d'ocupació que està generant costos i saturacions innecessàries. Però això només pot fer-se millorant la coordinació en temes vinculats amb la dotació de recursos, amb les convocatòries d'oposició, o cobrir les places que hi ha dotades pendent de cobrir.

4) També necessitem **textos referencials** de la protecció dels treballadors que siguin **clars i sense cap mena d'ambigüitats**, amb la finalitat d'evitar 1) la judicialització del sistema d'ocupació, 2) El qüestionament del treball dels Inspectors de Treball i 3) no deixar oberta la lliure interpretació per part de la jurisdicció.

– Dins d'aquests textos de referència han d'existir criteris clars de **separació de les figures o de les diferents singularitats** que existeixen avui dia dins del **treball autònom**, on existeixi una clara definició del significat d'algunes figures particulars com els Trades, els autònoms 75% econòmicament dependent, així com la figura del familiar col·laborador.

5) Quant als estudis sobre l'àrea:

– És necessària la realització d'estudis sobre quines **relacions de treball autònom són efectivament relacions de treball autònom**, i quines relacions s'estan donant amb un frau en la contractació i haurien de ser assumides per les empreses en qualitat de règim general. Posant especial focus d'atenció a la figura dels Trades.

– D'altra banda, també es fa necessària la **renovació de les formes de recollida de les dades estadístiques**, amb la finalitat que els estudis com els de l'Enquesta de Població Activa, puguin aportar informació fent **diferència entre les figures d'autònoms**, com Trades o econòmicament dependents.

Destacant a més la importància que en aquestes estadístiques s'inclouin sistemàticament la variable de sexe, com ve recollit en l'article 56 de la llei 17/2015 sobre la igualtat efectiva de dones i homes.

6) És necessari que es treballi políticament perquè existeixi **un reconeixement del treball autònom**, i per a això serà essencial posar en funcionament tant a nivell d'Espanya com de Catalunya que es constitueixin **el Consell Espanyol de Treball Autònom i el Consell Català del Treball Autònom**. El Govern ha de treballar per a establir acords sobre les dues grans patronals de Catalunya i els sindicats representatius amb la finalitat que es posi en marxa de manera urgent el Consell Català del treball autònom.

7) Que **la judicialització no pot ser la via per a la resolució dels conflictes en la matèria**. Ni ho ha de ser en els conflictes laborals, però tampoc hauria d'haver-ho estat en relació amb la representativitat del Consell Català del Treball. Perquè a més els únics perdedors en aquests processos són sempre els treballadors i les treballadores. Entenent que és tasca del Govern evitar aquestes judicialització apostant com hem citat anteriorment per 1) reforçament de les inspeccions de treball i 2) per la creació d'espais de diàleg i de consens.

8) Hem d'assumir que les **plataformes digitals** han vingut per a quedar-se, per això és necessari que el Govern de l'Estat comenci com més aviat millor a **regular aquest tipus de treball**. I això, podria fer-ho d'una manera molt senzilla, com va destacar en la seva compareixença la catedràtica Carolina Galán Durán; **com una relació laboral de caràcter especial, a través de l'article 2 de l'Estatut dels treballadors**.

9) Sobre fiscalitat i seguretat social:

Els autònoms no són un col·lectiu homogeni i per tant en relació amb aquesta diversitat també es fa necessari abordar la matèria de cotització dels treballadors autònoms des de la mateixa perspectiva.

– Cal reformular la **tarifa plana i vincular-la a projectes lligats a un pla de viabilitat** amb l'objectiu que les mesures serveixin per a general ocupació estable i no per a ocultar pràctiques fraudulentas o afavorir la proliferació de falsos autònoms.

– Les noves formes i organització del treball no han d'anar en contra dels drets dels treballadors i treballadores. Caldria, per tant, adoptar algunes mesures com s'han realitzat en alguns països, com Dinamarca, on s'ha **equiparat els autònoms al règim general**.

– *Els ajuts i subvencions als autònoms no poden venir de fons del sistema de seguretat social*. Aquestes haurien de fer-se a través de pressupostos propis, sobre la base d'altres tipus d'ingressos, no de les cotitzacions.

– **Reformular la línia ICF d'Autònoms** per a adequar el llindar mínim d'aquestes línies de finançament a les necessitats reals que puguin tenir aquests treballadors i treballadores.

– **Establir noves vies de finançament** amb la finalitat d'ajudar en la consolidació dels treballadors i treballadores autònomes.

– Restablir i dotar d'ajudes als autònoms per a la contractació de joves dins del **Programa Garantia Juvenil**.

– Evitar que es donin situacions com les actuals on 1 de 4 joves que han declarat ser autònoms a Catalunya, ho són obligats per les empreses. Pel que, serà necessari que des del Govern es promogui un model d'emprenedoria, d'autoocupació i de treball autònom de qualitat.

– Existeix la necessitat **d'enfortir alguns programes** com Consolida't o establir-ne altres de nous que facin un acompanyament real, almenys durant els dos primers anys de l'afiliació com a autònom, i això no pot centrar-se en fer simples campanyes. La clau és treballar conjuntament amb ajuntaments i les organitzacions sindicals, i de trobar fórmules perquè hi hagi una alta participació en aquesta mena de programes.

– **La formació en prevenció de riscos laborals** ha d'estar recollida de manera obligatòria, amb la corresponent actualització cada cert temps.

– Davant les restriccions que presenta l'actual **lleï de segona oportunitat**, es fa **necessària una reforma integral** de la llei on es pugui prendre com a exemple alguns models com els de França, Bèlgica, Dinamarca, Finlàndia, Noruega i Suècia on es protegeix al deutor, organitzant un possible reemborsament del deute, però sobretot salvaguardant els drets socials, financers, d'accés a l'habitatge, d'inserció professional i de dignitat social.

10) En matèria de gènere

– El Parlament i el Govern de Catalunya ha de treballar amb la finalitat de **fer efectius els principis de la llei 17/2015 d'igualtat efectiva de dones i homes**, que afecta de manera directa i indirecta sobre el treball autònom.

Com va recordar la directora general d'igualtat, Mireia Mata i Solsona, «les lleis d'igualtat són més que conegudes i més que acceptades pel conjunt de la població, però el dia a dia el desmenteix».

Per això cal treballar en aquest sentit, destacant alguns aspectes d'aquesta llei com l'article 3 sobre l'obligatorietat que les polítiques públiques siguin exercides des de la transversalitat i amb perspectiva de gènere. També l'article 5, que parla de l'elaboració d'estudis i informes sobre la situació de la dona, fent anàlisi i recerques sobre la situació de desigualtat per raons de sexe i difondre els resultats. Com també sobre el seu article 45, sobre la necessitat d'impulsar i promocionar accions d'economia social, del treball autònom i emprenedoria de dones. Parant esment especial a les treballadores autònomes econòmicament dependents en el disseny d'aplicació i avaluació de polítiques que fomenti i promocionin el treball autònom de qualitat i just, on es pugui fer compatible amb altres tasques com les cures, que encara segueixen centrades en el paper de la dona.

6.7. Propostes de conclusions presentades pel Grup Parlamentari Republicà (reg. 49404)

Introducció

La Comissió d'Estudi del Treball Autònom (CETA) va ser constituïda l'11 d'Octubre de 2018 amb l'objectiu d'analitzar la problemàtica del treball autònom, els seus principals reptes i posar sobre la taula propostes que contribueixin a donar-hi solució. La Comissió ha celebrat 7 sessions on han comparegut responsables de diferents organismes del Govern de la Generalitat amb competències sobre treball i economia social, expertes en dret del treball i relacions laborals, i els principals representants de sindicats i patronals, així com d'entitats rellevant per al sector del Treball Autònom. Aquesta Comissió conclou la feina iniciada en la XI legislatura per la Comissió d'Estudi de l'Emprenedoria i dels Autònoms (CEAA) que va veure la seva feina interrompuda per dissolució il·legítima del Parlament de Catalunya mitjançant l'aplicació de l'article 155 de la Constitució Espanyola. No obstant, les compareixences i feina de dita comissió s'han tingut en compte per elaborar les conclusions d'aquesta Comissió d'Estudi del Treball Autònom.

A) El Treball Autònom a Catalunya

El Treball Autònom compta amb 556.048 afiliacions per compte propi, un 15,9% del total de la afiliació a Catalunya. D'aquests un 6% es corresponen a familiars col·laboradors, un 15% a membres o administradors de societats, un 16% a socis de societat i un 60% a persones físiques. Això vol dir uns 331.130 autònoms persones físiques que representen un 9,5% de l'ocupació catalana. D'aquestes persones físiques el 65% són homes i el 35% dones, el 85% són nacionals, només el 2% menors de 25 anys, el 25% de 25 a 39 anys, el 46% de 40 a 54 anys i el 25% majors de 55 anys. Només el 54% té una antiguitat de 5 anys o més, 8 de cada 10 no tenen assalariats,

el 86% cotitza la base mínima i el 78% treballa als sectors serveis. Només un 12% treballen a la construcció, un 5% a la indústria i un 5% a l'Agricultura¹.

El col·lectiu d'Autònoms es un col·lectiu heterogeni que inclou múltiples categoritzacions amb problemàtiques diverses. Segons la definició de l'Estatut del Treballador, és aquella persona física que realitza de manera habitual, personal i directa una activitat econòmica a títol lucratiu sense subjecció a cap contracte de treball. Els inscrits al Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA) es poden distingir entre autònoms persones físiques i autònoms societaris: socis de societats, membres d'òrgans d'administració, familiars de socis, religiosos i membres de col·legis professionals.

Malgrat que la definició d'autònoms inclou persones físiques amb assalariats un 80% no tenen cap assalariat. Dintre d'aquestes persones físiques també hem de distingir els Treballadors Autònoms Econòmicament Dependents –abreviats com a TAED - regulats per el Reial Decret 197/2009 de 23 de de Febrer que estableix que son aquells que perceben, com a mínim, un 75% dels seus ingressos d'un únic client. A Catalunya hi han 1.952 TAEDs declarats. No obstant es pressuposta un percentatge més elevats de TAEDS no declarats, tal com va exposar el Secretari de Treball i Afers Socials Josep Ginesta. La identificació dels TAEDs es veu dificultada per la pressió dels clients per a no identificar-los com a TAEDs i la precarietat en que s'hi troben, de manera que acaben apareixen com a Treballadors Autònoms ordinaris quan en realitat no ho son. A aquest problema d'identificació s'hi ha de sumar la figura del «Fals Autònom» quan en realitat te una relació laboral, uns problemes agreujat per la creació de noves empreses de bases digitals on l'algoritme exerceix a la pràctica d'empresari.

Així doncs, quan parlem d'autònoms parlem des d'un treballador forçat a acceptar un regim d'autònom degut a la seva precarietat fins al propietari d'una gran corporació, passant per professionals liberals o petits comerciant. Tal com va apuntar el Secretari de Treball i Afers Socials de la Generalitat, Josep Ginesta, un col·lectiu complex amb algunes necessitats que no tenen res a veure.

Aquests problemes son substancialment diferents. No obstant, poden ser englobats en categories similars: aquells relacionats amb la dificultat de categoritzar quin treballador és o no un autònom, un autònom dependent i les conseqüències de la rigidesa del Regim d'Autònoms, generant frau i precarietat. Els problemes derivat de la cotització i el finançament, així com diferents problemàtiques que es veuen reflectides a la resta de la societat pel que a qüestions de gènere, emancipació juvenil o tenir en compte les necessitats específiques de col·lectius minoritzats. Abans d'analitzar aquests reptes, cal tenir present quines son les polítiques de suport a l'autònom impulsades per la Generalitat de Catalunya i quin es el marc competencial en el qual aquestes polítiques es poden ampliar, consolidar o reformular.

B) Distribució Competencial

Els articles bàsics que distribueixen les competències sobre relacions laborals que repercuteixen al sector del Treball Autònom son els articles 148 i 149 de la Constitució. L'article 148 estableix les competències exclusives de les CCAA, establint com a competència exclusiva de les CCAA El foment del desenvolupament econòmic de la CEA (148.13) i l'assistència social (148.20), dos preceptes sota els quals es poden desenvolupar polítiques que contribueixen a solucionar les diverses problemàtiques a les que s'enfronta el Treball Autònom a Catalunya. L'article 149 llista les competències exclusives de l'Estat, incloent la garantia de la igualtat de

1. Segons dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya de 30 de Juny de 2019:

http://observatoritreball.gencat.cat/web/.content/generic/documents/treball/estudis/Evolucio_i_perfil_del_treball_autonom/2019/arxius/Infografia_Treball_autonom_2t19.pdf

http://observatoritreball.gencat.cat/web/.content/generic/documents/treball/estudis/Evolucio_i_perfil_del_treball_autonom/2019/arxius/Evolucio_i_perfil_treb_autonom_jun_2019.pdf

drets i deures (149.1), legislació laboral (149.7) i legislació bàsica i règim econòmic de la Seguretat Social (149.17).

Malgrat que aquesta distribució de competències deixa la porta oberta per a una intervenció activa de la CCAA s'ha vist limitada per l'actitud centralitzadora del Tribunal Constitucional, que fa interpretacions extensives de les competències exclusives de l'Estat i limitades de les competències exclusives de les CCAA. Això doncs malgrat que l'article 149.7 podria deixar espai per les intervencions de les CCAA, la interpretació de legislació laboral com legislació més reglament, tanca aquest espai. D'igual manera hi hauria espai per a intervindre en legislació no bàsica de la seguretat social, no obstant la interpretació extensiva del 149.1 fa que les normes de l'estat en comptes de llegir-se com a norma mínima es llegeix com a norma única. La constant voluntat de recentralització via judicial dificulta enormement la intervenció de les CCAA per a desenvolupar polítiques que incideixen en els principals problemes del Treball Autònom. Aquesta situació limita l'àmbit d'actuacions tant de la Generalitat, com del Parlament, donat que la modificació de l'Estatut dels Treballadors i la Llei del Treball Autònom queden excloses de l'àmbit competencial català. No obstant, la Inspecció de Treball que depèn de la Generalitat també necessita de la col·laboració de l'Estat sobretot pel que fa a la dotació de recursos o ala convocatòria d'oposicions per a tal de cobrir les places dotades a la Generalitat pendents de cobrir. Una col·laboració que podria ser manifestament millorable.

El País Basc i Navarra han desenvolupat polítiques específiques per al Treball Autònom, sobretot pel que fa al desplegament de desenvolupament econòmic i assistència social, però també ho es que es veuen afavorides per un sistema de finançament basat en el concert econòmic que els permet tenir una política més activa, per exemple, bonificant l'IRPF. En canvi els recursos de la Generalitat de Catalunya estan compromesos per les disfuncions del model de finançament comú, que atorga la responsabilitat de la despesa a les CCAA però no assegura els recursos disponibles per a executar aquesta responsabilitat.

No obstant Catalunya ha desenvolupat polítiques importants de suport al Treball Autònom en tres àrees: formació i finançament, inspecció de treball, i concertació social. Cal tenir en compte que hi ha una part de la Inspecció de Treball que esta transferida a la Generalitat de Catalunya, aquella que fa referència a les competències de relacions laborals, salut laboral, ocupació i cooperatives, i una part no transferida que es correspon a l'àmbit de la seguretat social. Una responsabilitat no pas menor, donat que gran part dels reptes als que s'enfronta el sector del Treball Autònom estan relacionats amb identificar adequadament els treballadors autònoms, els TAEDs i els falsos autònoms. Una tasca que la inspecció de Treball de la Generalitat de Catalunya ha entomat amb responsabilitat i alguns èxits significatius, tal com es descriu amb detall al punt 2.d. Aquests èxits també han vingut de la ma de trobar les esclatxes legals que permeten incidir en la regulació del Treball Autònom, com per exemple la modificació de la Llei de cooperatives per a evitar que siguin el marc on s'aixopluguin organitzacions que en realitat funcionen com una empreses per a tal de limitar els drets dels treballadors.

C) Polítiques de Suport al Treball Autònom de la Generalitat de Catalunya

La Generalitat de Catalunya ha desenvolupat polítiques consolidades de promoció del treball autònom. El Programa «Consolida't», on els darrers anys hi ha hagut una inversió de 5,2 M€ i s'ha arribat a 3.260 persones.

– **El Programa d'autoocupació de Garantia Juvenil**, en el qual en 2017 i 2018 s'han invertit 11,7 M€ i s'han arribat a 1.245 persones. En aquest programa és dona un ajut a les persones joves que es donen d'alta com a treballadors autònoms.

– Des de 2015 el **Consorci per a la Formació Contínua** a Catalunya permet als treballadors autònoms accedir per si mateixos als programes de formació per a les persones ocupades, arribant a 79.800 persones amb una inversió total de 27 M€. La

Formació continua en la seva globalitat suposa la formació de 900.000 treballadors anuals. Històricament podem distingir dos grans etapes de la formació continua a Catalunya. La primera de 2004 fins a 2014, quan canvia la normativa estatal. En aquest període la ràtio de participació dels treballadors autònoms va ser del 15% respecte els treballadors de règim comú. En total es van formar en aquest període 128.066 autònoms amb una inversió global de 49 M€.

La segona etapa ve marcada per l'aprovació de la Llei 30/2015 de formació professional per a l'ocupació en l'àmbit laboral, on es deixa de treballar exclusivament amb organitzacions sindicals i patronals i es crea un nou model basat en la concurrència competitiva amb entitats de formació. Dintre d'aquest nou model, el consorci ha optat per mantenir una línia específica de formació per a treballadors autònoms dins de l'apartat de «programes transversals» amb formació vinculada a la normativa d'autònoms, empenedoria, plans d'empreses o gestió fiscal, entre d'altres. En la convocatòria de 2017 es van formar un total de 11.262 autònoms, una ratio d'un 15.5% dels treballadors participants i amb una inversió de 3,3 M€.

– Des del **Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC)** també s'ha gestionat els mecanismes per accedir al Treball Autònom en situació d'atur. La capitalització de la prestació d'atur i –des de 2013– la comptabilització de l'atur i la suspensió de l'atur. Aquesta reforma preveu la possibilitat de suspendre la prestació d'atur durant seixanta mesos o compatibilitzar-la amb el Treball Autònom durant 270 dies. De fet, la possibilitat de compatibilitzar l'atur i de suspendre ha provocat una reducció substancial de la capitalització de la prestació, que era la forma tradicional d'accedir al treball autònom. L'any 2017 hi van haver 6.621 capitalitzacions i el 2018 n'hi van haver 5.643, mentre que en els anys àlgids de la crisi econòmica n'hi va haver més del doble de capitalitzacions. Del 2010 al 2013 es va arribar a 10.365 sol·licituds.

– El SOC també ofereix programes específics d'utilitat per al treball autònom. En primer lloc el programa de formació específica per a l'empenedoria. En segon lloc tècniques de qualitat i millora contínua en àrees essencials de gestió de l'empresa. A més de mòduls d'autoocupació en els Programes d'Orientació i Acompanyament a la inserció laboral. Una de les pràctiques més destacades del SOC es el suport a la re empenedoria, es a dir emprendre un negoci que ja esta en marxa. El SOC te un conveni amb el centre de reimpresa de Catalunya, al darrer exercici s'hi van destinar 250.000 i des de el 2016 hi ha hagut 445 transmissions d'empreses a persones en situació d'atur.

– Des de l'**Institut Català de Finances** també s'han habilitat línies específiques de suport a els Autònoms. Préstecs, directament gestionats per l'ICF, Avals, mitjançant la societat participada Avalis, i inversió en fons de capital risc que aposten per empreses catalanes. Des de 2012 l'ICF ha clear una plataforma electrònica, disponible 365 dies a l'any, 24 hores al dia, per a tramitar peticions electròniques de finançament. El 93% dels seus usuaris son pimes i autònoms. La política de l'ICF és actuar anti-cíclicament i estimular l'economia en moments de restricció del crèdit. El 2018 es van realitzar 337 operacions per 31 M€ amb autònoms. Malgrat que aquestes operacions es veuen restringides en la seva capillaritat al territori per el fet que es fan directament per part de l'ICF. Anteriorment s'havien fet en col·laboracions amb entitats bancaries, però les exigències de les entitats per a concedir el crèdit dificultaven que autònoms hi poguessin accedir. Malgrat que el sector dels autònoms es un sector que funciona bé amb baixa morositat.

S'ha apostat per estendre el model de concertació social a l'àmbit del treball autònom mitjançant el Consell de Treball Autònom. Malgrat que la constitució del Consell ha estat aturada els darrers anys degut a conflictes de representativitat, aquest es va constituir el 26 de Juliol de 2018

Principals reptes i problemàtiques del Treball Autònom

Les compareixences de diferents experts, actors socials i polítics de la CETA han permès identificar dos grans àmbits de reptes als que cal fer front per a tal de regular el Treball Autònom. En primer lloc l'adequada utilització de la figura del treballador autònom per a tal d'evitar frau de llei i en segon lloc com garantir l'adequada cotització i cobertura social dels Treballadors Autònoms.

En el fons son dues problemàtiques que afronten el mateix fenomen, crear un marc de relacions laborals que garanteixi els drets i deures dels Treballadors Autònoms en un context on l'impacte de la globalització i la tecnologia han tingut un impacte considerable en el mercat de Treball i les polítiques destinades a flexibilitzar el mercat laboral tot garantint la seguretat vital de les treballadores i treballadors han acabat flexibilitzant el mercat laboral sense cap altra garantia que l'augment de la precarietat. Així doncs la qüestió es com podem regular de forma adequada el Treball Autònom per a tal de que els relacions laborals –encara que canviants– es mantinguin com a relacions laborals i també es garanteixi l'adequada cobertura social del Treball Autònom.

El Departament de Treball i Afers Socials ha posat la concertació social sobre la taula com a requisit indispensable per a tal d'assegurar unes relacions laborals amb drets per a tota la força laboral. Apuntant que allà on s'ha aconseguit evitar que la «flexiseguretat» acabi en «flexiprecarietat» es perquè s'han apoderat els agents que concerten i els protagonistes del mercat de treball. Per això, cal destacar, cal apoderar sobretot la part feble del mercat de treball. I, especialment, en el cas dels autònoms les seves eines de representació col·lectiva.

L'actual marc del treball autònom no només no garanteix els mateixos drets i deures que els treballadors per compte d'altri. Sinó que també ha creat un nínxol de precarietat parapetat darrere la rigidesa de les normes d'entrada al treball autònom. Un nínxol de proto-exclusió social format per joves d'activitat intermitent i que no generen prou ingressos com per a donar-se d'alta.

Finalment a la Comissió també han comparegut diferents entitats que han posat sobre la taula problemàtiques més específiques i que afecten a col·lectius concrets, però no gensmenys importants i que també han d'obtenir resposta política.

A) Inspecció de Treball i frau en la creació de falsos Autònoms

La utilització adequada de la figura laboral del treballador autònom es un dels principals reptes del sector. Podem trobar dos principals motius per els mals usos. Genèricament hi ha un xoc entre la normativa i la utilització d'aquesta normativa. La catedràtica de Dret del Treball i de la Seguretat Social, Carolina Gala, apuntava als problemes de definició de «Treballador Autònom» des d'un criteri de «habitualitat» que necessitaria concreció, i des de la perspectiva de distingir entre els Treballadors Autònoms i els TAEDS. Apuntava a dues confusions principals. En primer lloc el criteri per a distingir si el TAED treballa de forma indiferenciada respecte els treballadors del client. En segon lloc, la noció de dependència econòmica del 75% que caracteritza els TAEDS que no es tradueix en una dependència jurídica. Donant la confusió de si realment estem davant un TAED o un fals autònom.

En segon lloc cal evitar que l'economia digital es construeixi en un model basat en el frau. No es pot permetre que el progrés vagi en detriment dels drets laborals. Així doncs cal evitar que noves formes d'organitzar el treball debilitin el concepte de treball i els drets de les persones que treballen per compte d'altri.

L'exemple més evident es el de treballadors afiliats a plataformes on és un algoritme que actua com empresari. A la pràctica aquest algoritme decideix qui dona la feina, quan l'hi dona, perquè l'hi dona, fins hi tot quan el sanciona. A la pràctica el treballador no te cap tipus de contacte amb el mercat, l'algoritme tria els clients per els quals treballa. Si bé es cert que el treballador pot utilitzar alguns mitjans propis per a dur a terme la seva tasca, l'autèntic mitjà de producció és l'algoritme i aquest

es propietat d'algú. El treballador està controlat a on treballa, comença en punts concrets i no escull ni on treballar, ni quan treballar, ni com treballar.

La Inspecció de Treball per a fer aflorar aquest ús fraudulent de la figura de l'autònom. En primer lloc amb les inspeccions regulars i en segon lloc amb actuacions específiques on s'observen bosses de treballadors que s'han convertint en autònoms. Aquestes bosses en aquests moments es poden trobar en les grans «plataformes de treball» que tenen com a base del seu model de negoci l'obtenció de ma d'obra barata.

A Catalunya hi ha un consens per a situar la problemàtica de la «plataformització» sobre l'agenda per a tal d'evitar que es converteixi en un espai al marge de drets laborals, tal com es veu reflectit en la decisió de l'Acord Interprofessional de Catalunya d'analitzar les regulacions necessàries per a l'economia digital basat en plataformes de treball.

El Departament de Treball i Afers Socials ha impulsat la lluita contra els falsos autònoms en col·laboració amb el Parlament de Catalunya. Per exemple, amb la Llei de Cooperatives de l'any 2017 ha permès a la Generalitat a entrar en un àmbit d'actuació, com es el de les cooperatives del sector càrnic, on una jurisprudència problemàtica i que tot sovint tenia un resultat antisocial. L'actuació de la Inspecció de Treball i el Departament d'Afers Socials ha permès normalitzar 3.091 treballadors, fruit del canvi de la Llei de Cooperatives i d'actuacions específiques. En aquest moment dels 32.000 Treballadors del sector càrnic, 26.000 estan al règim General. Cal valoritzar aquesta aposta per el rigor en la identificació de cooperatives i falsos autònoms, sobretot perquè dintre de l'Estat trobem apostes que van en direccions contraries. En contrast a la direcció del Parlament i la Generalitat, el model d'Aragó condueix a acceptar com a cooperatives i organitzacions no cooperatives.

B) Cotització i Cobertura Social dels Treballadors Autònoms

Tal com s'ha apuntat el 86% dels treballadors autònoms cotitzen per la base mínima. Aquesta dada emmascara la diversitat del sector i de les problemàtiques per la seva cotització. En aquest 86% ens trobem a treballadors autònoms precaris que paguen una quota desproporcionada en relació a uns ingressos reals minsos i irregulars, i treballadors que escullin contribuir menys del que correspondria per els seus ingressos reals. Això provoca una situació de injustícia tant per el treballador autònom com per el treballador del règim comú.

Actualment, amb dades de 2017, la quantia mitjana de les pensions de RETA es de 666,4, un 38% menor que la del règim general de 1.075 euros. El 40% de les pensions mínimes les cobren treballadors autònoms, un import finançat per els impostos de tots als quals un nombre substancial d'aquests treballadors autònoms hi ha contribuït menys i complementen amb un pla de pensions personal. De fet, a partir dels 800 euros el nombre de pensions del RETA disminueix substancialment només hi trobem un 25,7% de les pensions, mentre que per al règim general hi trobem el 54,6 del règim General. Aquestes baixes quanties del RETA pel que fa a pensions es corresponen a cotitzacions històricament baixes però que no es corresponen necessàriament als ingressos reals. Dintre del col·lectiu autònom ens trobem treballadors precaris i treballadors amb ingressos elevats que son tractats per igual, mentre que els primers tindrien que rebre més suport i possiblement contribuir menys a la seguretat social del que contribueixen, els segons tindrien que contribuir més del que actualment hi estan contribuint.

Des d'aquesta perspectiva cal fer una valoració crítica de la «tarifa plana» d'autònoms vigent des de l'any 2013. Mentre que 1.473.774 persones s'han beneficiat de la tarifa plana, només un 15,5% (221.066) segueixen afiliades al Reta, en la majoria de casos sense superar els 15 primer mesos de vida. S'ha possibilitat una nova via de frau que opta per a facturar certs serveis via la tarifa plana i en acabat donar-se de baixa.

La configuració de la prestació de cessament d'activitats del règim autònom tampoc afavoreix la transparència en les contribucions. La ràtio entre prestacions concedides i sol·licituds es d'un 44,2%, amb unes elevades xifres de resolució desfavorables per no acreditar correctament el cessament de l'activitat. Malgrat tenir que contribuir durant un mínim de 12 mesos, per a rebre dos de prestació. Cal anotar que el Reial Decret 28/2018 s'ha reformat i passa de ser voluntària a ser obligatòria, al igual que s'amplia la durada màxima de la prestació. No obstant les mútues adherides a la seguretat social continuen tombant la majoria de requisits per defecte de forma.

Un exemple de com regularitzar aquestes situacions el trobem en el Reial Decret 28/2018 que obliga al treballador autònom a cotitzar per contingències professionals. Això ha provocat que es passés d'un 14,38% de cobertura en contingències professionals al 100%. Que consegüentment obri una finestra d'oportunitat per a impulsar les activitats preventives i de reduir la carrega del sistema públic de salut davant derivacions d'accident de treball. Gràcies a aquesta protecció universal, qualsevol autònom i autònoma que tingui un accident de treball té coberta aquesta contingència.

Aquestes experiències apunten una línia viable per a solucionar els problemes relacionats amb les baixes cotitzacions i les rígides del sistema. Avançar cap a un sistema equiparable al del règim comú, on el treballador autònom contribueixi a la Seguretat Social en relació als ingressos reals. Es a dir, partir del paradigma d'igualtat de drets i deures entre treballadors autònoms i del règim comú.

C) Finançament i segona oportunitat

El Treball Autònom, com a modalitat que combina el treball i la emprenedoria té les seves pròpies dificultats pel que fa al finançament.

En primer lloc pel que fa al finançament cal destacar la importància d'estudiar mecanismes per a solucionar els problemes de circulació de l'autònom. L'ICF té línies específiques de crèdit, però per sota del llindar d'aquestes línies és difícil trobar micro-crèdits que estiguin disponibles per al treballador autònom.

En segon lloc cal ser conscient de la problemàtica que l'actual Llei de Segona Oportunitat té sobre els Autònoms. En comparació amb altres països la Llei de Segona Oportunitat és restrictiva, mentre que a l'any 2017 a l'Estat Espanyol hi van haver 1.036 concursos a persones físiques i 240 a autònoms, a Alemanya n'hi van haver 107.000 a persones físiques i 180.000 a Autònoms. En el cas dels autònoms cal tenir en compte que aquesta llei es circumscriu al «deute privat» quan una part substancial de la problemàtica dels autònoms es amb el deute públic, donat a que si l'activitat de l'autònom no l'hi funciona el primer que fa sol ser deixar de pagar a hisenda i a la seguretat social.

Aquí cal tenir en compte la proposta del Consell del Treball i la Emprenedoria de Catalunya que apunta a la necessitat d'apostar per solucions d'arbitratge com alternativa al concurs de creditors. No obstant, també cal notar que un sistema de cotització que es correspongués als ingressos reals també serviria per alleugerir la pressió que tenen les actuals cotitzacions als autònoms que veuen disminuir els seus ingressos o mai aconseguen que arribin a nivells sostenibles.

D) Problemàtiques específiques: joventut, venda ambulant, sector agrícola

El sector del treball autònom es veu plegat per les mateixes discriminacions per raó de sexe que el mercat laboral. Hi ha dos punts on aquestes discriminacions es fan evidents. En primer lloc cal tenir en compte que en els projectes compartits entre parelles, l'home sol aparèixer amb una cotització més alta i com a titular del negoci. Una dada simptomàtica es que amb dades de Gener de 2019 la pensió de jubilació mitjana de règim d'autònoms es de 849 euros per als homes i 627 euros per als homes.

En aquest sentit es fa imprescindible adoptar una perspectiva de gènere a l'hora d'analitzar i reportar les dades del Treball Autònom, seguint l'establert en la Llei 17/2015, d'igualtat efectiva de dones i homes, que estableix l'obligació d'elaborar estudis, informes i anàlisis sobre la situació de les dones.

Les dones afiliades al règim d'autònoms presenten una característiques específiques que cal tenir en compte. El 2018 s'eleven fins a 195.332 que representa el 35,5 del total de les afiliacions, menor que el 46,5% que representen al règim comú de la Seguretat Social. El diferencial amb el col·lectiu masculí es manté elevat, malgrat que s'han incrementat la presència dels homes. Les dones afiliades presenten un perfil diferenciat, el pes del servei sectors es un 20% superior en el cas de les dones i el 20,4% es dediquen al comerç al detall.

Actualment a Catalunya hi ha 37.432 persones joves afiliades al règim especial de Treballadors Autònoms, que representen un 7,3% de les persones joves afiliades a la seguretat social. Mentre que el total d'autònoms representa un 16,9% respecte els treballadors afiliats a la seguretat social. Un dels motius que poden explicar aquesta diferència rau en la rigidesa d'entrada al regim d'autònoms que pot excloure a treballadors amb ingressos irregulars, creant un niu de precarietat que afecta especialment els joves. Si observem els motius per els quals els joves emprenen el treball autònom un 48,1% els podríem qualificar de «vocacionals» que escullen ser autònoms per les seves preferències personals, als que podríem afegir un 19% que ho fan per a continuar el negoci familiar. Mentre que el restant 32% ho fa per raons més precàries. Un 10,3% perquè no aconseguen trobar feina com assalariats i un 22,6% perquè l'empresa prefereix que siguin autònoms. Es a dir gairebé 1 de cada 4 joves autònoms ho son per que l'empresa prefereix estalviar-se costos laborals a costa dels drets dels treballadors.

Malgrat aquesta situació, en conjunt les xifres mitjanes dels joves autònoms son més positives que la dels joves assalariats. Tenen més satisfacció a la feina amb una mitjana de 7,89 per sobre de 7,2, menor risc de pobresa amb un 19,5 en comptes d'un 21, i uns ingressos mensuals de 1.267 euros vers uns ingressos mitjans de 1.092 euros.

També cal tenir en compte que les problemàtiques que afecten els autònoms tenen una especial incidència en la joventut. Especialment, pel que fa al finançament que es un repte especialment difícil a no ser que es disposin de recursos familiars. Un jove amb una trajectòria laboral curta i precària tendirà a tenir un nivell baix d'estalvi i dificultats per a capitalitzar una quantia d'atur prou important per a tal d'establir-se com treballador autònom. De igual manera tendeixen a veure exclosos del finançament privat provenint de socis inversos o entitats bancaries.

Des de la Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya s'han impulsat polítiques transversals per a tal de tenir en compte aquestes problemàtiques particulars dels joves a l'hora d'accedir al treball autònom, connectant aquelles polítiques i recursos ja existents amb els seus destinataris potencials. D'aquestes cal destacar els programes d'ocupació vinculats a la Garantia Juvenil desplegat a través de les Oficines Joves i els Punts d'Informació Juvenil d'arreu del territori. D'igual manera la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil també ofereix assessorament i formació en l'àmbit d'emprenedoria i autoocupació, durant 2018 va atendre 1.441 consultes que representen un 5,4% de les consultes ateses en l'àmbit de treball. La oficina jove de treball també inclou un servei sobre autoocupació amb 231 persones ateses i seixanta sis assessories durant el 2018.

Més enllà de les polítiques de suport desplegadas per la Direcció General de Joventut es fa palès la necessitat de flexibilitzar l'accés al règim de treball autònom, per a tal d'evitar que la rigidesa actual continuï impeding a joves d'ingressos precaris i més esporàdics desenvolupar-se com autònoms.

També cal tenir en compte l'especial problemàtica de la comunitat gitana, relacionada sobretot amb la venda ambulants. A la qual es dedica més del 42,5% de la comunitat gitana, més enllà de la regulació d'específica sobre autònoms la comunitat demana una llei de comerç no sedentari unificada per al tot al territori català, que serveixi per a dignificar el sector, protegir els drets dels marxants, reduir la pressió fiscal i ampliar mesures d'innovació. Així com permetre el traspàs familiar de paradetes entre marxants.

Conclusions

1. La Comissió d'Estudi del Treball Autònom ha estat un espai de diàleg i anàlisi del sector del Treball Autònom que ha permès canalitzar demandes i reivindicacions del sector. Amb la Constitució del Consell de Treball Autònom, l'espai d'aquesta comissió es fa redundant. Per aquests motius s'acorda de trametre aquest informe i les seves conclusions al Consell de Treball Autònom.

2. La Comissió d'Estudi constata que les diferències de gènere existents a la societat i al mercat laboral també afecten al món del treball autònom, i per això insta al Consell del Treball Autònom a treballar des d'una perspectiva de gènere per a tal de corregir les problemàtiques particulars que discriminen a les treballadores autònomes i contribuir a propostes que garanteixin una igualtat efectiva.

3. La Comissió d'Estudi manifesta que el progrés i les noves tecnologies no poden servir com a excusa per a manllevar els drets dels treballadors i les treballadores, per això s'insta al Govern de la Generalitat a:

a. Continuar reforçant la inspecció de treball garantint el seu rol per a combatre les desigualtats al món del treball.

b. Continuar exigint a el Govern Espanyol els recursos necessaris per a tal de que la Inspecció de Treball pugui dur a terme la seva tasca en la lluita contra el frau.

4. La Comissió d'Estudi destaca la necessitat de continuar impulsant i donar suport al treball autònom. Especialment de vincular les polítiques actives d'ocupació amb la promoció de l'autoocupació, i fomentar programes de cooperació entre treballadors autònoms. Per aquests motius, insta al Govern de la Generalitat a:

a. Continuar i millorar el programa Consolida't, així com promocionar-ho per a tal de que arribi al màxim nombre de destinataris.

b. Impulsar un programa pilot de coworking per a treballadors autònoms, on nous treballadors autònoms puguin col·laborar amb autònoms establerts que vulguin fer créixer els seus negocis.

c. Continuar reforçant les línies de préstecs de l'Institut Català de Finances dedicades al Treball Autònom, així com estudiar sistemes de finançament alternatius, com àngels inversors dels cercles més propers i ajuts en forma de garantia que afavoreixin la posada en marxa o consolidació de nous projectes.

d. Exigir el Govern de l'Estat el 0,1% de la formació professional per a tal de reinvertir-ho en formació per autònoms i autònomes que necessiten inserir-se novament al mercat de treball. Així com l'1%, des de 2013, de la prestació per cessament d'activitat.

5. Els Partits Polítics amb representació en aquest Parlament constaten que cal reformar la regulació del regim d'autònom més enllà de les competències d'aquest Parlament donat que les principals bosses de frau en el Treball Autònom i una part substancial de les seves problemàtiques tenen l'origen en la rigidesa del règim d'autònoms i en la seva diferenciació del règim comú. Es per aquest motiu que troben imprescindible:

a. Impulsar mesures que equiparin la cotització en funció del volum d'activitat i del volum de negoci, començant per establir una cotització reduïda per totes aquelles persones autònomes, que estiguin per sota el salari mínim interprofessional.

b. Impulsar la reforma de mesures que permetin la segona oportunitat efectiva per als treballadores i treballadores autònoms, com la possibilitat de diferent de l'IRPF en els primers anys de l'activitat.

6. El comerç autònom de venda ambulant actualment opera sota diverses normatives municipals i una regulació europea que dificulta el traspàs de negocis entre familiars. Per aquests motius es fa necessari impulsar una Llei del Comerç Ambulant que ordeni el sector arreu del territori català, en garanteixi la seguretat jurídica i permeteixi els traspàsos de negocis familiars.

7. Conclusions

1. Trets bàsics del treballador autònom

La figura del treballador autònom ha variat molt substancialment al llarg dels anys. Si bé durant el segle xx el treballador autònom feia activitats de dimensió reduïda, que no requerien grans inversions com ara l'agricultura, l'artesania o el petit comerç, la figura ha anat evolucionant fruit de nous models organitzatius i del desenvolupament de les tecnologies de la informació, de manera que ha acabat essent una opció per a moltes persones que opten per l'autoocupació. Així, en l'actualitat, a més d'aquest treballador autònom tradicional, hi ha els emprenedors de noves activitats econòmiques o professionals, els socis treballadors de cooperatives i societats laborals, i els anomenats *treballadors autònoms dependents econòmicament* (Trade).

La importància del col·lectiu és múltiple: és una alternativa al treball per compte aliè que aprofita les capacitats del treballador mateix per a exercir una tasca empresarial en benefici propi, permet de desenvolupar noves activitats econòmiques, i genera ocupació a més de l'autoocupació.

No obstant això, el sector no es troba exempt de riscos, ja que, en tractar-se de microempreses sovint creades amb el patrimoni propi i sense grans suports externs, són figures febles tant pel que fa a la necessitat de coneixements més enllà del sector d'activitat propi, com ara els inherents a l'activitat empresarial, com per la dificultat d'accedir a recursos financers aliens.

Segons l'informe «Evolució i perfil del treball autònom», de l'Observatori del Treball i Model Productiu del Departament de Treball Afers Socials i Famílies, del març del 2018, el conjunt de l'afiliació a la Seguretat Social a Catalunya va créixer un 2% intertrimestralment, sobretot pel creixement del treball per compte d'altri (+2,2%) i, en menor mesura, pel treball per compte propi (+0,5%). Respecte de l'any anterior, el treball assalariat també va créixer amb molta més força que el treball per compte propi (+4,8% enfront del +0,4%). La xifra d'autònoms persones físiques es va mantenir pràcticament estable (46 persones més).

Aquestes dades són preocupants, atès que evidencien que el treball autònom, l'autoocupació, la creació de microempreses, d'empreses en definitiva, amb l'esforç i el sacrifici personal que això implica, no són atractius per a les persones que s'incorporen a l'activitat laboral i productiva, que cerquen opcions d'ocupació amb menys risc, encara que sigui a costa d'una menor realització o satisfacció personals.

Aquestes dades obliguen a la reflexió, atès que la meitat de les empreses d'autònoms tenen una antiguitat inferior als cinc anys, la qual cosa evidencia una dificultat en la consolidació dels projectes. També el fet que els autònoms siguin més grans de quaranta anys posa en relleu que els joves no es troben en condicions d'accedir amb facilitat a l'autoocupació.

Finalment, en tractar-se el treball autònom d'un règim especial de la Seguretat Social, amb característiques particulars i diferents del règim general, és vist per algunes empreses com una via per a abaratir costos i evitar vincles laborals, la qual cosa fa temps que provoca una deslaboralització en l'ocupació, amb greus conseqüències socials.

Recomanacions

Per tot això, cal:

1.1. Treballar per a la creació d'un espai d'autogovern i de reflexió sobre el model d'ocupació òptim i més ajustat a les necessitats del territori, un model de treball que les institucions han de fomentar.

1.2. Promoure un model d'ocupació híbrid, que pot ésser el més adequat sempre que hi hagi tots els controls necessaris per a evitar qualsevol intent d'abús i sempre que no permeti formes d'organització del treball que utilitzin figures com la del fals autònom.

1.3. Promoure un pla estratègic per al treball autònom que determini les principals modificacions que cal incorporar en un nou estatut del treballador autònom i en la resta de normes que afecten aquest tipus de treballador, amb l'objectiu de reforçar-ne la protecció social i millorar-ne la regulació fiscal i administrativa.

1.4. Cal promoure i garantir la presència de representants dels treballadors autònoms en el diàleg social, amb la finalitat que puguin tenir veu pròpia en els àmbits de llur competència.

2. Marc competencial del treball autònom

El treball autònom és un règim especial de la Seguretat Social. Així, el marc competencial que estableix l'ordenament constitucional atribueix a l'Estat la competència exclusiva en legislació laboral (art. 149.1.7 CE) i en legislació bàsica i règim econòmic de la Seguretat Social (art. 149.1.17 CE).

D'altra banda, la Generalitat de Catalunya té competència en el foment del desenvolupament econòmic en el marc de les bases i la coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica (art. 148.1.13 CE) i en promoció de l'activitat econòmica (art. 152.1 EAC); i la competència exclusiva en matèria de cooperatives i economia social (art. 124 EAC), en treball i relacions laborals (art. 170 EAC), particularment en relacions laborals i condicions de treball (art. 170.1.a EAC), en polítiques actives d'ocupació (art. 170.1.b EAC), i en prevenció de riscos laborals i en seguretat i salut en el treball (art. 170.1.g EAC).

Recomanacions

Per tot això, cal:

2.1. Millorar aspectes fonamentals del treball autònom que són competència de la Generalitat en els termes exposats en aquest apartat.

2.2. Avaluar aspectes que, tot i ésser competència de l'Estat, correspon a altres institucions d'abordar, sens perjudici de la capacitat d'iniciativa legislativa del Parlament de Catalunya.

3. Accés al finançament dels treballadors autònoms

Els ajuts i les subvencions als autònoms no poden provenir de fons del Sistema de Seguretat Social, sinó que s'haurien de dur a terme amb pressupostos propis, sobre la base d'altres tipus d'ingressos, no de les cotitzacions.

1. Finançament

Un dels problemes més greus de l'activitat autònoma és l'accés al finançament, tant a l'inici de l'activitat com en el funcionament normal del circulant. Si bé és remarcable la funció de l'Institut Català de Finances com a instrument de suport, la seva incidència en el mercat és molt reduïda.

Amb els anys l'accés dels autònoms al finançament ha millorat i s'han trencat barreres, però encara hi calen millores.

Recomanacions

Per tot això, cal:

3.1.1. Facilitar l'accés al finançament dels treballadores autònoms i adequar-lo a les necessitats reals, sobretot pel que fa a les quanties de capital mínim de les diverses línies de finançament.

3.1.2. Millorar les línies de finançament tant per a inversió com per a circulant, per mitjà de programes públics o bé d'entitats privades tant per a les etapes inicials com per a les de consolidació.

3.1.3. Millorar l'accés del col·lectiu d'autònoms a la informació sobre les diverses possibilitats de finançament que s'ofereixen, incloses les de l'economia social per mitjà d'entitats de finances ètiques.

3.1.4. Establir noves formes de finançament amb la finalitat d'ajudar a constituir-se o a consolidar-se com a treballador autònom. En aquest sentit, s'han d'obrir

noves fórmules de finançament per a tothom que tingui dificultats d'inserció laboral, i, en particular, per als més grans de quaranta-cinc anys.

3.1.5. Restablir i dotar econòmicament els ajuts als autònoms per a la contractació de joves dins del programa Garantia Juvenil.

3.1.6. Estudiar la possibilitat d'establir i dotar econòmicament una línia d'ajuts orientada a les persones més desfavorides, amb rendiments inferiors al salari mínim interprofessional anual, per a ajudar-les a consolidar llur activitat com a treballadors autònoms.

3.1.7. Amb la finalitat de promoure la competència i l'eficiència en la contractació pública, facilitar l'accés dels autònoms als contractes públics de la Generalitat flexibilitzant els requisits de solvència econòmica, financera, tècnica i professional per a participar en licitacions públiques.

3.1.8. Aplicar mesures de suport a l'emprenedoria i d'ajut a la solvència i a les segones oportunitats dels autònoms. En aquest sentit, s'han de posar tots els mitjans necessaris perquè els emprenedors tinguin una segona oportunitat després d'un revés empresarial, i facilitar-los mecanismes de mediació i arbitratge per a la reestructuració dels deutes, inclosos els deutes amb la Seguretat Social i Hisenda, reduir-los les sancions, i permetre'ls ajornar el pagament dels deutes.

3.1.9. Promoure que els treballadors autònoms puguin ajornar el pagament de l'IVA.

3.1.10. Promoure que s'eximeixin de tributació les indemnitzacions per cessament d'activitat satisfetes als treballadors autònoms dependents econòmicament, en el cas d'expedients d'ocupació, tal com passa amb els treballadors del règim general.

3.1.11. Incrementar les dotacions pressupostàries destinades a donar suport, inclòs el financer, a l'emprenedoria.

2. Accés al crèdit de l'Institut Català de Finances

En l'actualitat, l'Institut Català de Finances només té una línia de suport financer adreçat als autònoms, es tracta de la línia ICF Avalis per a petites i mitjanes empreses i autònoms, que consisteix en préstecs amb garantia per a inversió o necessitats de circulat. L'import mínim és de 25.000 euros i el màxim de 250.000 euros. El límit inferior suposa una important barrera d'entrada a aquesta línia, ja que queda lluny de les necessitats de molts possibles beneficiaris, per la qual cosa, la reducció d'aquest topall inferior hauria de facilitar l'accés a aquest mecanisme de finançament a un nombre més alt d'autònoms.

El 20 de desembre de 2018 es va cloure el programa ICF Línia Emprenedors, Autònoms i Comerços, que consistia en una línia de préstecs o *leasing* adreçada a autònoms, microempreses i comerços per a finançar projectes d'inversió o de circulat, amb un import mínim per a autònoms de 15.000 euros i de 25.000 euros per a petites i mitjanes empreses i un import màxim, en ambdós casos, de 100.000 euros.

Recomanacions

Per tot això, cal:

3.2.1. Recuperar el programa ICF Línia Emprenedors, Autònoms i Comerços de l'Institut Català de Finances per a ampliar les possibilitats de finançament dels autònoms, i tenir en compte els límits inferiors de l'import a finançar per a facilitar-hi l'accés.

3.2.2. Reformular la línia de crèdit de l'Institut Català de Finances específica per a autònoms per a adequar-ne el llindar mínim a les necessitats reals d'aquests treballadors, i reduir considerablement el límit actual dels 25.000 euros, que en moltes ocasions queda fora de l'abast dels joves.

3.2.3. Demanar a l'Institut Català de Finances que inclogui en el seu informe anual dades més concretes de finançament a autònoms amb l'objecte de poder fer els diagnòstics més adequats.

3.2.4. Continuar reforçant les línies de préstecs de l'Institut Català de Finances dedicades al treball autònom, i també estudiar sistemes de finançament alternatius, com àngels inversors dels cercles més propers i ajuts en forma de garantia que afavoreixin la posada en marxa o la consolidació de nous projectes.

3.2.5. Continuar impulsant i donant suport al treball autònom vinculant les polítiques actives d'ocupació amb la promoció de l'autoocupació, i fomentar programes de cooperació entre treballadors autònoms.

4. Cotització dels autònoms a la Seguretat Social

El règim de cotització a la Seguretat Social dels autònoms té unes característiques especials, una de les quals és deixar a criteri dels treballadors mateixos el nivell de cotització, que molt sovint estableixen en el mínim exigít, la qual cosa repercuteix en un molt baix nivell de les prestacions que perceben.

En efecte, la major part dels treballadors autònoms cotitza a la Seguretat Social per la quota mínima, la qual, en molts casos, a més, no es correspon amb els ingressos que perceben. Això és així perquè la major part d'aquests treballadors considera les cotitzacions una càrrega i amb un cost tan alt que posa en risc la subsistència de la seva activitat professional. Concretament, el 85% dels autònoms cotitza per la base mínima, la qual cosa, si els autònoms mateixos no estalvien per a tenir un complement a les pensions, els situa en un potencial futur de precarització econòmica.

En totes les compareixences d'aquesta comissió d'estudi hi ha hagut unanimitat en la necessitat de plantejar que l'autònom cotitzi, en una escala progressiva, en funció del rendiment de l'activitat, dels ingressos reals i dels beneficis. Això tindria diversos avantatges:

a) Eliminaria la inseguretat jurídica de la normativa actual (que no és clara i depèn d'interpretacions) amb relació al nivell d'ingressos necessari per a donar-se d'alta al règim especial de treballadors autònoms (RETA).

b) Cotitzar en funció del rendiment de l'activitat, en una escala progressiva, desincentivaria activitats al marge de la llei que perjudiquen tot l'entramat econòmic, com ara el treball d'alguns autònoms en l'economia submergida, motivat pel fet d'estar obligats a pagar la cotització, encara que pugui estar temporalment bonificada, des de l'inici de l'activitat d'autoocupació, quan encara no tenen beneficis o prou ingressos per a poder-la pagar.

c) Cotitzar en funció dels beneficis i en una escala progressiva suposaria una forma de pagament que afavoriria la justa redistribució de les rendes entre els autònoms i que repercutiria posteriorment en llurs prestacions.

d) Cotitzar en funció dels beneficis solucionaria la reivindicació de poder cotitzar per jornada reduïda.

Davant aquest context, cal impulsar mesures que millorin i reforcin la contribució dels autònoms a la Seguretat Social com a element bàsic de preservació de l'equitat i de l'equilibri financer del sistema.

Finalment, atès que el col·lectiu dels treballadors autònoms no és homogeni, cal abordar els aspectes relacionats amb llur cotització a la Seguretat Social des de la perspectiva d'aquesta diversitat.

Recomanacions

En aquest sentit, cal:

4.1. Impulsar mesures per a avançar en la creació d'un sistema progressiu que impulsi els treballadors autònoms a contribuir i, per tant, a cotitzar en funció dels ingressos reals, que ajudi a la capitalització del sistema i eviti la discriminació entre treballadors, atès que els ingressos dels autònoms no són fixos, sinó incerts i variables en el temps. Entre aquestes mesures, per exemple, fixar un nivell de cotització proporcional als rendiments nets obtinguts de l'activitat, que permeti de millorar la protecció social dels autònoms i, alhora, incrementar la recaptació per cotitzacions de la Seguretat Social.

4.2. Promoure que, mentre no s'articuli una vinculació entre els ingressos reals i les cotitzacions, a finals d'any l'autònom pugui fer aportacions voluntàries addicionals a les cotitzacions ordinàries, que li computin com un increment de la base per a aquell exercici.

4.3. Reformular la tarifa plana per als nous emprenedors, que es valora positivament tot i que es constata un nombre alt de fracassos un cop acabats els ajuts, i vincular-la a projectes lligats a un pla de viabilitat amb l'objectiu que serveixi per a generar ocupació estable i millorar la supervivència dels nous autònoms un cop esgotat el termini d'aplicació de la tarifa plana, i no per a ocultar pràctiques fraudulentas o afavorir la proliferació de falsos autònoms.

4.4. Promoure la regulació d'una tarifa plana reduïda durant dos anys per a col·lectius de treballadors autònoms que iniciïn una activitat o donin continuïtat a una activitat per successió empresarial o per a treballadors autònoms que es reincorporen després d'ésser pares.

4.5. Aplicar mesures de protecció dels autònoms amb ingressos inferiors al salari mínim interprofessional, com ara assignar-los una «tarifa plana» o base fixa de cotització de 50 euros i que es pugui prorrogar per períodes anuals si els ingressos reals de l'any immediatament anterior no han superat el salari mínim interprofessional.

4.6. Promoure l'establiment d'una «tarifa zero» per a autònoms no habituals i per als que tenen ingressos baixos, com ara els inferiors al salari mínim interprofessional.

4.7. Impulsar mesures per a equiparar la cotització en funció del volum d'activitat i del volum de negoci, i començar establint una cotització reduïda per a tots els autònoms amb ingressos per sota del salari mínim interprofessional.

4.8. Adoptar mesures per a equiparar el règim de cotització a la Seguretat Social dels autònoms al règim general, com han fet països com Dinamarca, per fer que les noves formes de treball i d'organització del treball no vagin contra els drets dels treballadors.

4.9. Impulsar la reforma de mesures que permetin una segona oportunitat efectiva per als treballadors autònoms, com ara la possibilitat que se'ls apliquin diferents trams en l'IRPF durant els primers anys d'activitat.

4.10. Promoure la revisió de la regulació de la prestació per cessament d'activitat, perquè doni cobertures equivalents a les prestacions i els subsidis d'atur.

5. Mesures per a fer front a la problemàtica dels falsos autònoms

Recomanacions

Pel que fa al frau fiscal i laboral relacionat amb el problema dels falsos autònoms, cal:

5.1. Adaptar les lleis per a reforçar i fer més efectiva la lluita contra els fraus laboral, fiscal i a la Seguretat Social, i ampliar els mitjans de la Inspecció de Treball per a combatre'ls, incidint, en especial, en els sectors amb un índex més elevat de rotació laboral per a detectar els contractes temporals fraudulents i els falsos autònoms, que afecten més els joves, i posar fi a aquestes pràctiques fraudulentas.

5.2. Estudiar la modificació del reglament dels treballadors autònoms dependents econòmicament per a millorar els mecanismes de control i coordinació entre administracions i evitar que aquesta figura encobreixi una mercantilització de les relacions laborals.

5.3. Fer estudis sobre les relacions de treball autònom que ho són de manera efectiva i les relacions que es duen a terme amb frau en la contractació i que haurien d'ésser assumides per les empreses en qualitat de règim general.

5.4. Renovar les formes de recollida de les dades estadístiques, amb la finalitat que els estudis de població activa incorporin sistemàticament la variable del sexe i puguin aportar informació de les diferents figures d'autònoms, com la dels treballadors autònoms dependents econòmicament.

6. Inspecció de treball i prevenció de riscos laborals

Recomanacions

Pel que fa a les mesures en matèria d'inspecció de treball i prevenció de riscos laborals que afecten els treballadors autònoms, cal:

6.1. Continuar reforçant la Inspecció de Treball i dotar-la de recursos suficients per a garantir-ne la funció en la lluita contra les desigualtats al món del treball per casos de competència deslleial o de falsos autònoms, entre d'altres.

6.2. Millorar la coordinació entre el Govern de l'Estat i el Govern de la Generalitat, i augmentar els recursos i el personal de la Inspecció de Treball per a posar fi als problemes i als abusos en matèria d'ocupació i evitar litigis relacionats amb el sistema d'ocupació que generen costos i saturacions als tribunals.

6.3. Convocar oposicions per a cobrir les places dotades de la Inspecció de Treball que encara es troben vacants.

6.4. Elaborar textos de referència clars i sense ambigüitats, amb criteris clars de separació de les diferents figures o singularitats existents actualment en el treball autònom, i incorporar-hi la figura dels treballadors autònoms dependents econòmicament en un 75% o la figura familiar del col·laborador.

6.5. Establir com a obligatòria la formació en prevenció de riscos laborals dels treballadors autònoms, i fer-ne l'actualització corresponent cada cert temps.

6.6. Impulsar millores de protecció social dels treballadors autònoms; accions de sensibilització en matèria de prevenció de riscos laborals; programes permanents d'informació, conscienciació i formació en riscos laborals, i mesures perquè es puguin beneficiar de l'oferta formativa de formació professional.

6.7. Quantificar la incidència dels accidents laborals dels treballadors autònoms.

6.8. Establir que els accidents *in itinere* dels professionals de la venda ambulants tinguin la consideració d'accident laboral i estiguin coberts.

7. Mesures de reducció de les càrregues administratives

Els autònoms han de fer front a càrregues administratives altes, que els provoquen dificultats en llur activitat i que, fins i tot, en alguns casos, suposen una dificultat a l'hora de crear nous negocis i provoquen un alentiment que actua en detriment de la competitivitat i la dinamització de la societat.

Recomanacions

Per aquesta raó, es proposa el següent:

7.1. Implantar la finestreta única empresarial (FUE), establerta per la Llei 16/2015, del 21 de juliol, de simplificació de l'activitat administrativa de l'Administració de la Generalitat i dels governs locals de Catalunya i d'impuls de l'activitat econòmica, als ens locals que encara no s'hi han integrat, particularment a Barcelona, atès el bon resultat obtingut per les administracions que sí que ho han fet.

7.2. Aplicar els principis de bona regulació en l'activitat econòmica i assegurar proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència, simplificació, mínima intervenció i limitació de càrregues als ciutadans. En aquest sentit, cal fer, imprescindiblement, l'anàlisi d'impacte normatiu en l'activitat econòmica, especialment en la dels autònoms, amb l'anàlisi prèvia a la normativa i l'avaluació posterior sistemàtica de les polítiques que es posin en marxa amb la nova normativa.

8. Propostes de regulació i de modificació normativa

1. Modificació del règim especial de treballadors autònoms

La figura de l'autònom familiar, actualment molt circumscrita a les nocions tradicionals de família i de matrimoni, requereix una actualització d'acord amb la realitat social i fins i tot legal en l'àmbit civil, en què ja hi ha el ple reconeixement jurídic de les situacions de parella de fet, cosa que el règim especial de treballadors autònoms (RETA), en canvi, no té en compte.

La figura dels socis i administradors de societats mercantils, obligats a cotitzar pel règim especial de treballadors autònoms, també genera situacions d'inseguretat jurídica, tant per la imprecisió dels límits i les condicions subjectives que obliguen a la cotització d'acord amb aquest règim com per les disfuncions en la cotització, provocades per la no correlació entre els ingressos i la quota a pagar, habitualment en perjudici del sistema.

Recomanacions

Pels fets exposats, es demana:

8.1.1. Promoure la modificació normativa del règim especial de treballadors autònoms perquè adequi la figura de l'autònom familiar a la realitat social actual i a les diverses situacions legals de parella de fet.

8.1.2. Promoure la modificació del règim especial de treballadors autònoms per a establir un sistema progressiu de cotitzacions en funció dels ingressos reals.

8.1.3. Promoure que s'incentivi la contractació del primer treballador per part d'un autònom sol.

8.1.4. Promoure l'increment dels incentius per als treballadors amb discapacitat que s'estableixin com a treballadors autònoms.

8.1.5. Promoure la jubilació activa dels treballadors autònoms i que puguin treballar i cobrar el 50% de la pensió.

8.1.6. Promoure l'increment de les despeses deduïbles pel treballador autònom relatives al vehicle o als subministraments, quan aquests tinguin la doble utilitat com a particulars i empresarials.

8.1.7. Promoure la regulació de la figura del treballador autònom a temps parcial, ja prevista legalment però no desplegada.

2. Adequació de les relacions economicolaborals entre treballadors i empreses en el marc de les plataformes digitals

Les plataformes digitals ofereixen oportunitats d'autoocupació, però amb la regulació laboral actual generen un problema d'inseguretat jurídica tant als treballadors com a les plataformes mateixes. Els autònoms que hi treballen són, principalment, joves, moltes vegades contractats per mitjà de la figura de l'autònom dependent econòmicament, la qual cosa genera situacions de precarització laboral.

Cal assumir que el treball per mitjà de les plataformes digitals perdurarà en el temps, per aquest motiu cal que el Govern de l'Estat comenci, com més aviat millor, a regular aquest tipus de treball. En aquest sentit, cal fer avinent la proposta de la catedràtica Carolina Galán Durán, que va comparèixer en aquesta comissió d'estudi i va exposar que el treball per mitjà de les plataformes digitals hauria de tenir la consideració de relació laboral de caràcter especial, de conformitat amb l'article 2 de l'Estatut dels treballadors.

Un estudi del Parlament Europeu en aquesta matèria de l'octubre del 2016 («La situació dels treballadors en l'economia col·laborativa») recomana d'enquadrar els actors de l'economia col·laborativa –plataformes i usuaris proveïdors– en l'àmbit de la regulació dels autònoms i dels treballadors per compte propi i, com a complement d'aquest plantejament, permetre que les plataformes desenvolupin una política de beneficis pròpia.

Per la seva banda, la Comissió Europea, en l'informe «El futur del treball en l'economia col·laborativa: L'eficiència en el mercat i l'equitat d'oportunitat o precarització injusta» dut a terme també el 2016, recomana d'adoptar, amb l'objectiu de «facilitar la convergència i la transició entre els treballs sota demanda digital i altres formes d'ocupació», mesures per a: delimitar el tipus de relacions existents; definir un salari mínim juntament amb límits al nombre màxim d'hores treballades al dia; establir unes formes mínimes de protecció social i d'assegurança de salut; considerar l'assegurança de responsabilitat civil per danys a tercers i altres possibles

mesures de seguretat sanitària; regular el tipus i la freqüència de les formes tecnològiques de control i ús de les dades dels treballadors, i assegurar que la classificació algorítmica automàtica de plataformes i classificacions de reputació no discrimini el gènere, l'ètnia o l'edat, entre d'altres.

Recomanacions

Per tot això, es proposa:

8.2.1. Promoure la regulació específica dels treballadors autònoms dependents econòmicament vinculats a plataformes digitals els ingressos dels quals procedeixin, en un 75% o més, de la facturació a aquestes plataformes.

8.2.2. Prendre mesures en la línia de les recomanades per l'estudi «La situació dels treballadors en l'economia col·laborativa» del Parlament Europeu i per l'informe «El futur del treball en l'economia col·laborativa: L'eficiència en el mercat i l'equitat d'oportunitat o precarització injusta» de la Comissió Europea.

3. El comerç autònom de venda ambulant

El comerç autònom de venda ambulant opera actualment sota normatives municipals diverses i una regulació europea que dificulta el traspàs de negocis entre familiars.

Recomanació

8.3. Per aquests motius es fa necessari impulsar una llei del comerç ambulant, que ordeni el sector arreu del territori, en garanteixi la seguretat jurídica i permeti els traspàsos de negocis familiars.

9. Emprenedoria i ocupació

Els autònoms són un dels principals motors de creació de riquesa i ocupació, per això calen reformes que en facilitin l'emprenedoria i l'ocupació.

Recomanacions

En aquest sentit, és important i cal:

9.1. Promoure el relleu generacional perquè els autònoms que es jubilin no hagin de tancar el negoci. Per això, cal crear un servei que permeti als autònoms en edat pròxima a la jubilació d'entrar en contacte amb altres treballadors que estiguin disposats a fer-se càrrec del negoci perquè no hagi de tancar per manca de relleu.

9.2. Impulsar mesures que afavoreixin que els autònoms que treballen en activitats de temporada mantinguin l'alta durant l'any i no interrompin la cotització, com ara l'establiment de bonificacions.

9.3. Impulsar mesures que ajudin els autònoms que es van veure forçats a cessar l'activitat durant la crisi econòmica a recuperar les llacunes de cotització i a tenir dret a una pensió contributiva a l'hora de jubilar-se.

9.4. Prendre mesures que assegurin uns serveis de suport i d'orientació eficaços amb personal amb capacitació específica per a poder assessorar els emprenedors en l'elaboració de plans de negocis i en la sol·licitud dels ajuts disponibles, i optimitzar i millorar les estructures administratives existents.

9.5. Establir una forma jurídica de tributació simplificada compatible amb l'associació de dos o més autònoms.

10. Mesures per a afrontar la morositat en el tràfic mercantil

La morositat és una qüestió no resolta ni pels autònoms ni per les empreses en general. La normativa sobre els terminis de pagament és incompleta sistemàticament per les grans corporacions empresarials i també, lamentablement, per l'Administració mateixa. Els mecanismes legals existents no ofereixen prou garantia de cobrament dels serveis oferts o de les mercaderies lliurades, i, quan es produeix l'impagament, s'hi afegeix el funcionament lent dels jutjats, tant en la tramitació dels procediments com en l'execució de les sentències.

Els impagaments i la morositat es troben entre les causes principals de tancament d'activitats, especialment en els casos de petites i mitjanes empreses i d'autònoms, que tenen més dificultats d'obtenir la capacitat financera que els permeti de suportar els costos que poden representar els impagaments.

La Llei de l'Estat 15/2010, del 5 de juliol, de modificació de la Llei 3/2004, del 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials, estableix uns terminis de pagament en les operacions comercials a comptar a partir del lliurament de productes o de la prestació de serveis. Si bé, en general, a partir de l'entrada en vigor de la Llei, especialment de la fixació de terminis el 2013, la morositat s'ha reduït, continua essent necessari rebaixar encara més els terminis reals, per la qual cosa seria adequat modificar-ne a l'alça el règim sancionador.

Els autònoms no tenen capacitat financera per a finançar els vuitanta-un dies de mitjana que triguen les grans empreses a pagar, i aquesta impossibilitat obliga molts autònoms a tancar els negocis.

Recomanacions

Davant els greus perjudicis que causa la morositat en l'activitat dels treballadors autònoms, cal:

10.1. Facilitar solucions que permetin de monetitzar les factures per a evitar les tensions de tresoreria provocades per l'alta morositat.

10.2. Aplicar, de manera immediata, mesures que permetin d'assegurar el compliment estricte dels terminis legals de pagament a proveïdors, i establir en tots els contractes l'obligació de pagar dins del termini als subcontractistes i d'abonar directament els deutes pendents. Addicionalment, s'hauria de crear una bústia de lluita contra la morositat on tothom qui tingui constància d'algun incompliment de la normativa relativa als terminis de pagament a proveïdors ho pugui posar en coneixement de l'agència estatal de l'Administració tributària.

11. Mecanismes de segona oportunitat i mesures per a evitar situacions de vulnerabilitat

Recomanacions

Amb l'objectiu d'evitar situacions de vulnerabilitat dels treballadors autònoms, cal:

11.1. Estudiar l'adequació del mecanisme de segona oportunitat regulat per la Llei de l'Estat 25/2015, de 28 de juliol, de mecanisme de segona oportunitat, reducció de la càrrega financera i altres mesures de l'ordre social, per a facilitar la segona oportunitat efectiva als treballadors autònoms, que inclogui el tractament específic dels deutes amb l'Agència Tributària i la Seguretat Social.

11.2. Impulsar que els treballadors autònoms puguin acollir-se a una negociació extrajudicial com a alternativa al concurs de creditors, ja que aquest no és un mecanisme real de segona oportunitat, de manera anàloga a com ho fan països de l'entorn com Bèlgica, Dinamarca o Suècia.

11.3. Impulsar mesures que tinguin com a objectiu establir una cotització reduïda per a treballadors autònoms que tinguin ingressos inferiors al salari mínim interprofessional, en els termes exposats en l'apartat 4, sobre cotització dels autònoms a la Seguretat Social.

12. Programa «Consolida't»

El programa «Consolida't» cobreix, des de l'àmbit públic, l'oferta de formació en determinats aspectes rellevants per a treballadors autònoms; els ofereix assessorament i acompanyament per a identificar oportunitats de millora; els aporta coneixements, eines i recursos, i afavoreix espais de col·laboració i intercanvi.

El programa inclou aspectes fiscals, comptables (sobre comptes de resultats) i de tresoreria; apunts sobre gestió econòmica, aspectes jurídics, gestió comercial, màr-

queting digital i comunicació, gestió del temps, creixement personal, i sessions de treball en xarxa.

No obstant això, es detecten febleses en el programa. La limitació del programa a autònoms amb més de sis mesos d'antiguitat i l'absència de formació en gestió financera, en gestió de recursos humans, en prevenció de riscos laborals o en l'accés a mecanismes de finançament fan pensar que és possible millorar-lo.

Tot i que el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies afirma que la dotació pressupostària del programa (900.000 euros el 2019) és suficient pel fet que hi ha menys peticions que places, es considera oportú revisar-ne els continguts i el format per a poder donar resposta a un ventall més ampli de necessitats i a un nombre més alt d'autònoms, i obtenir millors resultats de consolidació de projectes d'autoocupació i empresarials. Així, esdevé necessari un replantejament del programa, que el faci més atractiu i complet, que n'incrementi la utilitat i també la demanda. En aquest escenari, caldrà incrementar-ne la dotació pressupostària.

Les xifres demostren que l'autònom treballa majoritàriament sol, però, tot i això, és una empresa a tots els efectes, i una empresa a la qual són aplicables totes les normes generals i sectorials, de cotització social, fiscals, ambientals, d'autoritzacions administratives, de prevenció de riscos, de protecció de dades i de blanqueig de capitals; normes pensades, totes, per a empreses amb una estructura mínima i moltes pensades per a grans empreses, però que són d'aplicació completa i plena a l'autònom, que no té ni temps ni mitjans per a fer-hi front. Cal saber trobar fórmules que conciliïn el compliment de la normativa amb una lògica adaptació a les dimensions de cada empresa.

Recomanacions

Per aquests motius, cal:

12.1. Continuar aplicant el programa «Consolida't», millorar-lo i promocionar-lo perquè arribi al nombre màxim de destinataris.

12.2. Impulsar un programa pilot de cotreball per a treballadors autònoms, en què nous treballadors autònoms puguin col·laborar amb autònoms establerts que vulguin fer créixer llurs negocis.

12.3. Demanar al Govern de l'Estat el 0,1% del pressupost de la formació professional per a reinvertir-lo en formació per a autònoms que necessiten inserir-se novament en el mercat de treball, i també l'1%, des del 2013, de la prestació per cessament d'activitat.

12.4. Restablir i dotar econòmicament els ajuts als autònoms per a la contractació de joves dins del programa Garantia Juvenil.

12.5. Evitar que es donin situacions com l'actual, en què un de cada quatre joves que han declarat ésser autònoms a Catalunya ho són obligats per les empreses, per la qual cosa és necessari que el Govern promogui un model d'emprenedoria, d'autoocupació i de treball autònom de qualitat.

13. Formació i autoocupació

Recomanacions

En aquest sentit, cal:

13.1. Analitzar amb els agents socials les necessitats formatives dels nous autònoms i potenciar la tasca del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya per a afrontar les noves realitats del mercat laboral.

13.2. Tenir en compte els horaris i la disponibilitat dels autònoms a l'hora d'accedir a programes de formació, i atorgar una importància cabdal en aquests processos formatius a l'emprenedoria i als joves.

14. Consell Català del Treball Autònom

Recomanacions

En aquest sentit, cal:

14.1. Treballar perquè el Consell Català del Treball Autònom sigui un espai de diàleg i consens.

14.2. Estudiar d'atribuir al Consell Català del Treball Autònom la competència de fer el seguiment dels ajuts i programes de suport al treball autònom impulsats pels ens locals.

15. Conciliació familiar i continuïtat de l'activitat

Les polítiques de conciliació han d'ésser prioritàries, ja que ajuden a tancar la bretxa salarial entre homes i dones i permeten de desenvolupar una carrera professional òptima.

En l'actualitat, a més, en el cas d'empreses familiars tradicionals, es constata una clara desproporció entre homes i dones. Les dones hi estan clarament infrarepresentades i, en nombroses ocasions, atès que fan tasques d'assistència i suport a marits i familiars, cotitzen menys que la parella, la qual cosa provoca situacions de discriminació.

Recomanacions

Per a evitar situacions de discriminació laboral entre homes i dones, cal:

15.1. Impulsar mesures per a facilitar la contractació de substituïts durant el temps de baixa o de permís de maternitat i paternitat, que permetin de no interrompre l'activitat del treballador de baixa o de permís. En l'estudi previ d'aquestes mesures, cal analitzar la situació dels autònoms que siguin electes, entre altres situacions, per a facilitar-los la continuïtat de l'activitat professional o empresarial un cop s'hi reincorporin.

En aquest sentit, és important la creació d'una borsa d'ocupació, ordenada per perfils professionals, que faciliti als autònoms que s'hagin de donar de baixa per accident o malaltia o per permís de maternitat i paternitat la contractació d'algú que els substitueixi i els permeti de no interrompre llur activitat.

15.2. Impulsar mesures per a incrementar les bonificacions que reben les dones autònomes durant el permís de maternitat i els dos anys següents.

15.3. Promoure una revisió del marc normatiu dels treballadors autònoms dependents econòmicament amb l'objectiu de millorar-ne la protecció social i fer-los possible la conciliació de la vida familiar i professional.

16. Igualtat de gènere

La Comissió d'Estudi constata que les diferències de gènere existents en la societat i en el mercat laboral també afecten el món del treball autònom.

La directora general d'Igualtat, Mireia Mata i Solsona, va fer avinent a la Comissió que «les lleis d'igualtat són més que conegudes i més que acceptades pel conjunt de la població, però el dia a dia ho desmenteix».

Recomanacions

En aquest sentit:

16.1. El Parlament i el Govern han de treballar per a fer efectius els principis de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, que afecten de manera directa i indirecta el treball autònom, principalment en aspectes com l'obligatorietat que les polítiques públiques siguin exercides des de la transversalitat i amb perspectiva de gènere (art. 3); l'elaboració d'estudis i informes sobre la situació de la dona, d'anàlisi i recerca sobre la situació de desigualtat per raons de sexe i la difusió dels resultats (art. 5), i la necessitat d'impulsar i promoure accions d'economia social, del treball autònom i empenedoria de dones (art. 45), parant una atenció especial en el disseny de l'aplicació i l'avaluació de polítiques que fomentin i promoguin el treball autònom de qualitat i just de les treballadores autònomes dependents econòmicament, que pugui ésser compatible amb altres tasques,

com la de cura, que hagin de fer pel fet que encara segueixen centrades en el paper de la dona.

16.2. El Consell del Treball Autònom ha de treballar des d'una perspectiva de gènere per a corregir les problemàtiques particulars que discriminen les treballadores autònomes i contribuir a fer propostes que garanteixin la igualtat efectiva de dones i homes en el treball autònom.

Palau del Parlament, 20 de desembre de 2019

El secretari de la Comissió, Jordi Munell i Garcia; el president de la Comissió, Rafel Bruguera Batalla
